שמאי פרק ראשון נדה

מסייע ליה לזעירי. תימה דממתני' לא שמעינן לטומאת אדם וגבדים: **מכדי** מטה אין בו דעת לישאל. מטהרות לא פריך דכיון שעסוקין בהן מיקרי שפיר יש בו דעת לישאל כדפירש הקונטרס: **בשחברותיה** נושאות אותה במטה. משמע הכא דפשיטא דכיון דחברותיה נושאות אותה במטה דמקרי מטה דבר שיש בו דעת לישאל ותימה לריב"א דנסוף פ"ק דפסחים (דף יט.) קאמר ועל המטה שנמצא בשר שהסכין והידים טהורות ומוקי לה במחט טמא מת וטהורות משום דעזרה רה"ר הוא אבל אי הוה רה"י הוה טמא ופריך אמאי והא אין בו דעת לישאל הוא דאמר כרבי יוחנן דאמר שפק טומאה הבאה בידי אדם נשאלין עליה והשתא מאי מקשה התם ומה צריך לאתויי הך דרבי יוחנן דכיון דאדם תופס את הסכין משום דבר שיש בו דעת לישאל אפילו בלא רבי יוחנן כדמשמע הכא וי"ל דהכא חשיב טפי דבר שיש בו דעת לישאל כשחברותיה נושאות אותה במטה משום דנדה נמי המטמאה יש בה דעת לישאל אי נמי משום שגם חברותיה הנושאות גם הם טמאות במשא הנדה אבל התם אין האדם טמא אלא הסכין שנגע במחט והשתא נמי אתי שפיר דפריך בסמוך לרבי יוחנן מהיה מתעטף בטליתו ולא פריך נמי לזעירי משום דאדם התופס הטלית לא דמי לחברותיה שגם הן טמאות ויש בהן דעת לישאל*: **ספק** [אי משום שהנדה המטמאה יש בה דעת לישאל] **טומאה הבאה ביד אדם נשאלין עליה ואפילו בכלי המונח** ע"ג קרקע. וא"ת מאי קמ"ל רבי יוחנן מתני' היא (טהרות פ"ג מ"ח) תינוק שנמצא בגד העשוי כו' דאכמים מטמאין משום דעשו לתינוק כיס בו דעת לישאל אע"פ שהעשוה אין בה דעת לישאל ובמס' טהרות פ"ד (מ"ט) תנן טמא שפשט רגלו לבין המשקין ספק נגע ספק לא נגע טמא ברה"י עוד תנן התם בסיפא היה מקל בידו וברגשו (ו) מלאה משקין טמאין וזרקה לבין הכרות ספק נגע בו טהור וטעמא משום דטומאת משקין לטמאת אחריס לאו דאורייתא וה"ל ספק [לטמאת אחרים] דרבנן כדמפרש התם הא לאו הכי ספקו טמא וי"ל דמאי למימר שהעשה והמשקין והכרות בידי אדם וקמ"ל רבי יוחנן אפילו מונחים ע"ג קרקע או טהרות ביד טהור וטומאה מונחת ע"ג קרקע:

היה מתעטף בטליתו. פירוש טליתו טמא וטהרות בגדו או טליתו טהור וטמאות בגדו כגון שרץ ואינו יודע אם נגע בו או טומאה וטהרות לפניו וטליתו טהור ואינו יודע אם נגע לטומאה ואמ"כ לטהרות וקמ"ל דלא הוי ספק ספקא שמא לא נגע הטלית בשרץ ואפילו נגע ספק לא נגע בטהרות דאם נגע בשרץ כמו כן נגע בטהרות: **ואם אי אפשר אא"כ נגע טמא.** וא"ת פשיטא כיון דאי אפשר ודאי נגע [ט] וי"ל דלאו א"א כלומר קרוב לודאי ובתוספתא [י] נמי תניא אם אי אפשר אא"כ נגע ספקו טמא משמע דלא הוי ודאי נגע וכן מדקאמר רבן שמעון בן גמליאל אומרים לו שנה דליכא למימר דאיישא קאי דקאמר ספקו טהור וקאמר אילו אומרים לו שנה ואם נגע טמא דא"כ לא הוי פליגי רבנן לומר אין שונין בטהרות דבפרק הרואה (לקמן נח.) אמרינן דדוקא להקל אין שונין אבל להחמיר שונין וכן ברייש שחיטת חולין (דף ב:) אמרינן אי אמר ברי לי שלא נגעתי לאו דוקא ברי דעזרה רה"ר דלאמרינן בספסים (דף) [כ] : **ומה כלי חרס שהוא מוקף צמיד פתיל.** וא"ת וניחא דיו כמשכבות דאהל המת דלא מטמא אדם ובגדים או דיו ככלי חרס דמעת לעת ועוד ניחא פכין קטנים יוכיחו דטמאים במת וטהורים במעת לעת שבנדה דלא אתו לכלל מגע אף משכבות כמו כן ומיהו רש"י פי' דהכי עביד ק"ו ומה כלי חרס שטהור באהל המת טמא במעת לעת שבנדה כמו בנדה עצמה משכבות ומושבות דטמאים באהל המת אינו דין שיטמאו במעת לעת שבנדה כנדה עצמה ומיהו אכתי קשה מה לכלי חרס שכן אין לו טהרה במקוה [מ] כדפריך בפ' כשם (סוטה כט:) או שכן מטמא מאוירו וי"ל טהרות דשאר כלים יוכיחו שאין להם טומאת אויר ויש להם טהרה במקוה וטמאין במעת לעת שבנדה כנדה עצמה שהם ראשונים דהא פשיטא ליה דאפילו משכבות טמאין במעת לעת כדאמר בברייתא ועביד ק"ו לטמא אדם ובגדים ולא מצי למיעבד הכי ק"ו ומה כלי חרס שאינו מטמא מגבו כלל [נ] טמאה טמא תוכו במעת לעת שבנדה כנדה עצמה משכבות לא כל שכן כדאמר בפרק בהמה המקשה (חולין עח:) אלו מגבו קאמרינן מתוכו קאמרינן והתם מפורש הפשט: [ה"ג הניצול באהל המת כו'. תימה הא דאינו ניצול במעת לעת היינו בהיסט דחשיב כאילו נגע בתוכו דמריבויא דמגע אתי ובמגע אהל המת נמי טמא דכך ל"ל א](כר"ע) דקאמר מה פכין קטנים שטהורים בזב טמא באהל המת מפני שטמא בזב א"ד שטמא באהל המת נימא כלי חרס המוקף צמיד פתיל יוכיח אלא כדפירש' וי"ל דהתם עביד ק"ו ממדרס והשתא אין לומר מוקף צמיד פתיל יוכיח דהא טהור מן המדרס]:

ואינה מפקידה לפקידה מיבעיא מהו דתימא מעת לעת חשו בה רבנן לפסידא דטהרות אבל מפקידה לפקידה לא קמ"ל: ביצד דיה שעתה וכו': למה לי למיתני היתה יושבת במטה (ח) ועסקה בטהרות ליתני היתה עסוקה בטהרות ופרשה וראתה הא קמ"ל טעמא דדיה שעתה הא מעת לעת מטה נמי מטמיא מסייע ליה לזעירי דאמר זעירי אמעת לעת שבנדה עושה משכב ומושב לטמא אדם לטמא בגדים מכדי האי מטה דבר שאין בו דעת לישאל הוא (ט) וכל דבר שאין בו דעת לישאל ספקו טהור תרגמה זעירי כשחברותיה נושאות אותה במטה דהויא ליה יד חברותיה (י) והשתא דא"ר יוחנן (כ) ספק טומאה הבאה בידי אדם נשאלין עליה אפי' בכלי מונח ע"ג קרקע כמי שיש בו דעת לישאל אע"פ שאין חברותיה נושאות אותה במטה גופא א"ר יוחנן ספק טומאה הבאה בידי אדם נשאלים עליה אפי' בכלי המונח על גבי קרקע כמי שיש בו דעת לישאל מיתיבי (נ) (ג) היה מתעטף בטליתו וטהרות וטומאות בצדו וטהרות וטומאות למעלה מראשו ספק נגע ספק לא נגע טהור ואם אי אפשר אא"כ נגע טמא (ד) רשב"ג אומר אומרים לו שנה ושונה אמרו לו (ה) אין שונים בטהרות אמאי הא ספק טומאה הבאה בידי אדם הוא בר מינה דההיא דתני רב הושעיא (ו) ברשות היחיד ספקו טמא ברשות הרבים טהור גופא אמר זעירי מעת לעת שבנדה עושה משכב ומושב לטמא אדם לטמא בגדים איני והא כי אתא אבימי מבי חוזאי אתא ואייתי מתניתא בידיה מעת לעת שבנדה משכבה ומושבה כמגעה מאי לאו מה מגעה לא מטמא אדם אף משכבה לא מטמא אדם אמר רבא ותסברא קל וחומר הוא ומה כלי חרס המוקף צמיד פתיל (ס) (ה) הניצול באהל המת (ו) אינו ניצול במעת לעת שבנדה משכבות ומושבות שאינן ניצולין באהל המת אינו דין שאין ניצולין במעת לעת שבנדה והא אבימי מבי חוזאי מתניתא קאמר אימא משכבה ומושבה כמגע

מפקידה לפקידה. דשחרית היום דזמן מועט מבעיא: **טעמא** (ב) **משום דיה שעתה.** משום דיש לה וסת הא אם אין לה וסת דמטמיא מעת לעת מטה נמי טמאה כמשכב נדה עלמה שמטמא אדם הנוגע בו טומאה חמורה לטמא בגדים שעליו דכתיב (ויקרא טו) וכל (אשר יגע) (ו) במשכבה יכבס בגדיו: ה"ג **לטמא אדם לטמא בגדים.** שהאדם מטמא בגדים שעליו ואע"פ שלא נגעו בגדים במטה: **מכדי הך מטה דבר שאין בו דעת לישאל הוא.** ומעת לעת ספק טומאה הוא וכל שאין בו דעת לישאל כו' דבשלמא אטהרות בלא מטה ניחא דכיון דהיא עסוקה בהן ואוחזתן בידה הוו להו כידה והיא יש בה דעת לישאל אלא מטה כיון דע"ג קרקע מונחת דלאו בידה הוא (ז) וספקו טהור דכל ספק טומאה לטמא מסוטה גמרינן להא (ח) וסוטה יש בה דעת לישאל: **בשחברותיה נושאות אותה במטה.** באותו מעת לעת דהויא ליה הך מטה כיון דע"ג קרקע (ג) ביד חברותיה יש בה דעת לישאל הלכך טומאה: **הבאה בידי אדם.** כגון זו דטומאה על ידה באה וכגון נושא שרץ בידו ספק נגע בכלי המונח ע"ג קרקע ספק לא נגע ואע"פ שאדם לא היה עסוק בכלי (ד) המיטמא הואיל והטומאה באה ע"י אדם ספק נגעה הטומאה בכלי ספק לא נגעה משגינן לה כמו שיש בה דעת לישאל ובריה"י ספקו טמא: **נשאלין.** כלומר טמא: **כמי שיש בו דעת לישאל.** וכי אמרינן דבר שאין בו דעת לישאל ספקו טהור כגון שרץ המוטל אצל כלי ע"ג קרקע ספק נגע ספק לא נגע: **היה מתעטף בטליתו וטהרות בצדו.** והוא היה טמא ספק טימא טהרות בטלית בשהגביהו על כתפו ספק לא נגע או טמאות בצדו כגון שרץ והוא טהור ספק נטמא טליתו ספק לא נטמא: **טהור.** קס"ד דאפילו בריה"י משום דהוי דבר שאין בו דעת לישאל ואע"ג דבאה בידי אדם הואיל וטהרות מונחות על גבי קרקע ואין אוחזן בידו אין נשאלין עליהם: **שנה.** פעם אחרת אם יגע עכשיו בידוע שנגע בתחלה: **אין שונין.** שמא עכשיו נגע וקודם לכן לא נגע או חילוף: **למגעה.** (ט) בכלי שנגעה בו נדה שאינו מטמא אדם שהרי ראשון הוא ואינו מטמא אדם אלא אב הטומאה: **אף משכבה לא מטמא אדם.** וקשיא לזעירי דאמר משכבה ומושבה מטמא אדם אף לטמא בגדים: **כלי חרס.** ניצול באהל המת דכתיב (במדבר יט) וכל כלי פתוח אשר אין צמיד פתיל עליו טמא הוא יש צמיד פתיל עליו טהור: **אינו ניצול.** אם הסיט בתוך מעת לעת טמא כאילו הסיטתה לאחר ראייתה כדתניא בברייתא לקמן [נ.]: **אינו דין שאינן ניצולין במעת לעת.** (ה) שיטמאו כמשכב נדה עלמה אדם ובגדים שעליו:

כמגע

ואם אי אפשר אא"כ נגע טמא. ואי אפשר ודאי נגע [ט] וי"ל דלאו א"א כלל קאמר אלא כלומר קרוב לודאי ובתוספתא [י] נמי תניא אם אי אפשר אא"כ נגע ספקו טמא משמע דלא הוי ודאי נגע וכן מדקאמר רבן שמעון בן גמליאל אומרים לו שנה דליכא למימר דאיישא קאי דקאמר ספקו טהור וקאמר אילו אומרים לו שנה ואם נגע טמא דא"כ לא הוי פליגי רבנן לומר אין שונין בטהרות דבפרק הרואה (לקמן נח.) אמרינן דדוקא להקל אין שונין אבל להחמיר שונין וכן בריש שחיטת חולין (דף ב:) אמרינן אי אמר ברי לי שלא נגעתי לאו דוקא ברי דעזרה רה"ר דלאמרינן בספסים (דף) [כ] : **ומה כלי חרס שהוא מוקף צמיד פתיל.** וא"ת וניחא דיו כמשכבות דאהל המת דלא מטמא אדם ובגדים או דיו ככלי חרס דמעת לעת ועוד ניחא פכין קטנים יוכיחו דטמאים במת וטהורים במעת לעת שבנדה דלא אתו לכלל מגע אף משכבות כמו כן ומיהו רש"י פי' דהכי עביד ק"ו ומה כלי חרס שטהור באהל המת טמא במעת לעת שבנדה כמו בנדה עלמה משכבות ומושבות דטמאים באהל המת אינו דין שיטמאו במעת לעת שבנדה כנדה עלמה ומיהו אכתי קשה מה לכלי חרס שכן אין לו טהרה במקוה [מ] כדפריך בפ' כשם (סוטה כט:) או שכן מטמא מאוירו וי"ל טהרות דשאר כלים יוכיחו שאין להם טומאת אויר ויש להם טהרה במקוה וטמאין במעת לעת שבנדה כנדה עלמה שהם ראשונים דהא פשיטא ליה דאפילו משכבות טמאין במעת לעת כדאמר בברייתא ועביד ק"ו לטמא אדם ובגדים ולא מצי למיעבד הכי ק"ו ומה כלי חרס שאינו מטמא מגבו כלל [נ] טמאה טמא תוכו במעת לעת שבנדה כנדה עלמה משכבות לא כל שכן כדאמר בפרק בהמה המקשה (חולין עח:) אלו מגבו קאמרינן מתוכו קאמרינן והתם מפורש הפשט: [ה"ג הניצול באהל המת כו'. תימה הא דאינו ניצול במעת לעת היינו בהיסט דחשיב כאילו נגע בתוכו דמריבויא דמגע אתי ובמגע אהל המת נמי טמא דכך ל"ל א](כר"ע) דקאמר מה פכין קטנים שטהורים בזב טמא באהל המת מפני שטמא בזב א"ד שטמא באהל המת נימא כלי חרס המוקף צמיד פתיל יוכיח אלא כדפירש' וי"ל דהתם עביד ק"ו ממדרס והשתא אין לומר מוקף צמיד פתיל יוכיח דהא טהור מן המדרס]:

ואינה העובדי כוכבים במסכת אהילות: **מה** כלי חרש המוקף צמיד פתיל וכו'. תימה מה לכלי חרש שכן אין לו טהרה במקוה ושכן מיטמא ומטמא מאוירו. ואע"פ שאין חומרא זו מועלת לענין אהל. מ"מ פירכא הוא כדאשכחן בכמה דוכתי. וי"ל דיכול לעשות ק"ו מכלי גללים כלי אבנים המוקף צמיד פתיל וטהרות בתוכן. הלכך לא חש לאקשויי. ומ' אכתי קשה נימא דיו ולא תטמא משכב ומושב לטמא אדם אלא ראשון בעלמא ככלי חרס. או נימא דיו אסוף דינא כמו משכבות דמת דלא מטמא אדם ובגדים ועוד קשה נימא פכים קטנים יוכיחו שאינן ניצולין באהל המת וניצולין במעת לעת ולפרש"י ניחא דעביד ק"ו לעשות מעת לעת שבנדה כבנדה עצמה. עתה לא שייך למימר דיו וגם לא שייך למיפרך מפכים קטנים לפי שהן טהורים כנדה עצמה. ות' מהאי ק"ו נליף שתטמא את בועלה ובלאו הכי קשה מאי שנא משכבות ומושבות דגזרו ומאי שנא בועלה דלא גזרו. וכי האי גונא בעי לקמן בסוף מכלתין גבי שומרת יום כנגד יום ושינוי דהתם לא שייך הכא דמשני בועלה לא שכיח דאמרו אסור לעשות כן שמא תבא לידי ספק וי"ל דהכא נמי לא שכיח כמו משכבות ומושבות:

עין משפט נר מצוה

כו א מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הלכה ח:

כז ב ג מיי' פט"ז מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה ו:

כח ה מיי' פ"כ ופכ"א מהל' טומאת מת הלכה ח:

כט ו מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הלכה ח:

תוס' הרא"ש

הא מעת לעת מטה נמי מיטמיא. וא"ת ולא ליתני אלא מטה לחודה טהרות למה לי למיתני. וי"ל דאי לא תנא אלא מטה דיה שעתה שלא לעשות משכב ומושב הא טהרות מיטמיא הלכך תנא טהרות לגופה ומטה לדיוקא אי נמי הו"א דמטמאה מטה במגע כדין שאר כלים והיתה יושבת במטה אורחא דמילתא נקט אבל כיון דתנא טהרות לדין מגע ע"כ מטה דנקט לדין משכב ומושב: **וכל** דבר שאין בו דעת לישאל ספיקו טהור. אע"ג דטומאה מעת לעת למפרע לא ילפינן מסוטה מ"מ לא אחמור רבנן טפי מבטומאה דאורייתא וממטה דוקא קא פריך דמונח על גבי קרקע. אבל בטהרות שהם ביד האשה פשיטא דהוי כדבר שיש בו דעת לישאל: **והשתא** דאמר ר' יוחנן ספק טומאה הבא בידי אדם נשאלין עליה כו'. תי' דהכא מייתי מילתיה דר' יוחנן אטהרה דאין בו דעת לישאל ובטומאה יש בו דעת לישאל דאיכא דעת מגיע ולא דעת נוגע. ובספ"ק דספסים מייתי לה איפכא היכא דאיכא דעת (מגע ולא דעת) נוגע ולא דעת מגיע. גבי הא דקאמר מחט שנמצא בבשר הסכין והידים טהורות והבשר טמא וקאמר התם זאת אומרת עזרה רשות הרבים היא ופריך האי מחט דבר שאין בו דעת לישאל הוא כלומר סכין והידים שנטמאו ע"י מחט והמחט הוי דבר שאין בו דעת לישאל והיכי דייק מינה עזרה רשות הרבים היא אפי' הויא רשות היחיד טהור כיון דהמחט הוי דבר שאין בו דעת לישאל ומשני דהוי טומאה הבאה בידי אדם כו' ואמר ר' יוחנן כו' והתם איכא דעת נוגע ולא מגיע דטהרות דהיינו סכין וידים יש בו דעת לישאל וכי תימא דר' יוחנן תרתי אתא לאשמועינן וה"ק טומאה הבאה ע"י אדם שיש לאדם עסק בין בטומאה זו בין שטומאה בידו בין שהטהרות בידו והאי דנקט בכלי המונח על גבי קרקע לרבותא נקט אע"פ שהמטמא' אין בו דעת לישאל ולא הוי דומיא דסוטה כ"ש אם המיטמא בידו והטומאה מונחת על גבי קרקע. ע"כ הך לאו דר' יוחנן היא דפשיטא דהיכא דאיכא דעת נוגע לא בעי' דעת מגיע דכיון דטהרה יש בה דעת לישאל לא חיישינן לטומאה דתנן בפ"ה דמסכת טהרות כזית מן המת בפי עורב ספק האהיל על האדם ועל הכלים ברשות היחיד ספק אדם טמא ספק כלים טהור. וטובא תנן במסכת טהרות כי האי גונא. וי"ל דמהתם לא שמעינן אלא שהאדם עצמו מקבל טומאה דהוי דומיא דסוטה דהיא עצמה נאסרת אבל לטמאות כלים שבידו והטומאה מונחת על גבי קרקע לא שמעינן אלא מהך דר' יוחנן והא דפריך התם מכדי האי מחט דבר שאין בו דעת לישאל הוא אסכין קא פריך ואהא מייתי הא דר' יוחנן. ואע"ג דאיכא למימר דדייק עזרה ברשות הרבים מידים טהורות משמע ליה דמכולהו מילתא קא דייקא. והא דזעירי לא מצי לאיתויי בספסים משום דבטומאה נמי יש דעת לישאל ומיהו הוה מצי לאיתויי מההיא דקופה שנשתמשו בה טהרות דא"ל הלל לשמאי דהתם שרץ מונח על גבי קרקע והטהרות הם בידי אדם אלא דמלתיה דר' יוחנן מיפרשא בגב טפי. ומיהו קשה מאי קמ"ל דר' יוחנן הא שמעינן ליה מתינוק שנמצא בצד העיסה ס"פ בתרא דקדושין דחכמים מטמאין לפי שעשו התינוק כמי שיש בו דעת לישאל. והתם העיסה מונחת על גבי קרקע ותנן נמי במס' טהרות טמא שפשט רגלו לבין משקין טהורים ספק נגע ספק לא נגע טמא ולזעירי קשה טפי דבעי חברותיה נושאות אותה במטה. ותיקשי ליה הנך דמטמינן אפי' בטהרות המונחות על גבי קרקע וצ"ל דהוה מוקי להו זעירי [שהן בידי] אדם שיש בו דעת לישאל אבל אי מנחי אארעא שהורים ור' יוחנן אשמעינן דלא איירי בהכי: **טהרות** וטומאות בצדו. פרש"י וטהרות והטלית טמאה או טמאות והטלית טהורה. וקשה דבטמאות וטלית טהורה הוי טהרה בידי אדם ולמאי דמטהר אף ברשות היחיד תיקשי ליה מכזית מן המת בפי עורב הלכך נ"ל דחדא קתני ומספקא ליה בהי מייניהו נגע ברישא דדילמא נגע בטמאות ברישא ונטמא הטלית וטמא הטהרות. וא"ת א"כ מאי קשה ליה דלמא שאני הכא דאיכא ספק ספיקא דשמא לא נגע לא בטהרות ולא בטמאות. וי"ל דהא תנן פ"ז דטהרות כל מקום שאתה יכול לרבות ספיקות וספיקי ספיקות

הגהות הב"ח

(א) גמ' במטה ועסוקה בטהרות: (ב) רש"י ד"ה טעמא דדיה שעתה כל"ל ותיבת משום נמחק: (ג) ד"ה מחברותיה וכו' הך מטה כיד מחברותיה: (ד) ד"ה הבאה בידי וכו' עסוק בכלי הואיל כל"ל ותיבת המיטמא נמחק: (ה) ד"ה אינו דין וכו' במעת לעת עצמה לטמא אדם כל"ל ותיבת שיטמאו נמחק: (ו) תוס' ד"ה ספק וכו' ובכאלו משקין כל"ל ותיבת מלאה נמחק:

גליון הש"ם

גמ' הניצול באהל המת. ע' מגיגה כה ע"א תד"ה שונין: **תוס'** ד"ה **ואם א"א** כו' וי"ל דלאו א"א כלל. ע' בחידושי ריטב"א מנחות דף ד ע"א ד"ה ואלא"י ל"ר:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' ד"ה ה"ג הניצול באהל המת וכו' ובמגע אהל המת נמי טמא דכך ל"ל בפרק ר' עקיבא (שבת דף פד:) דקאמר וכו' כל"ל:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' הרא"ש (המשך)

ברשות היחיד טמא ולמאי דפירשתי לעיל דאיכא לפלוגי בין לטמאות האדם עצמו או לטמאות הטהרות בידו ניחא לפירוש רש"י דלא דמיא אלא להא דר' יוחנן: **ואם** אי אפשר אלא א"כ נגע טמא. ברוב ספרים גרסינן ספיקו טמא וכן בתוס' גרס אי אי אפשר לכוין ספיקו טמא כלומר דאיכא למיתלי טפי בנגע מבלא נגע דאי דוקא קתני דאי אפשר בלא נגיעה פשיטא דטמא. ועוד מדקתני סיפא אומר לו שנה דע"כ אסיפא קאי. ורשב"ג שנה להקל קאמר דאי אריש דקאמר ת"ק טהור ואמר איהו אומר לו שנה בההיא הוו מודו רבנן. דהא אמרינן בפ' הרואה כתם אין שונין בטהרות להקל אלא להחמיר ומי' למאי דמסקי' לקמן דבריש' ברשות היחיד ספיקו טמא מצי קאי ארשות (היחיד) [הרבים] דרישא וכמו שפירשתי (דאיכא) (והיכא) דקרוב לטומאה טפי מלטהרה מטמאינן אפי' ברשות (היחיד) [הרבים] כן מוכח נמי בשמעתתא קמייתא דחולין דקאמר התם אי אמר ברי לי שלא נגעתי שחיטתה כשרה ולמה לי ברי הא אמרינן בפ"ק דספסים דעזרה רשות הרבים היא אלא לפי שאינו מצוי שישחוט אדם ולא יגע בבשר בעינן ברי לי הכא נמי כיון שבטורח יכול להתעטף שלא יגע מטמאינן. ואפי' לטהר ברשות היחיד מטהרין בספק הרגיל כדאמרינן בפרק קמא דפסחים כל מקום שחזיר וחולדה יכולין להלך אין צריך בדיקה. ומיתניא גבי מדורת

ו) [לעיל ד: סוטה כח:], **ג**) פסחים יט:, **ד**) מוספתא דטהרות רפ"ד ע"ש, **ה**) [מוספתא אי' רבי דוסא אומר אומרין לו כו' אמרו לו אין שונין כו' רשב"ג אומר עתים עתים שונה], **ו**) [לקמן נח.], **ז**) ל"ל הנוגע, **ח**) בס"א: פפקון, **ט**) [סוטה כח:], **י**) ל"ל כללי, **כ**) [טהרות פ"ד], **ל**) [יט: וע' תוס' חולין ב: ד"ה לדיתיה קמן וכו' האי ספק לא דמי לאחר ספק וכו' ועי"ק], **מ**) ל"ל אי אינו ממעת מאוירו כדפריך בפרק כשם, **נ**) [ל"ל כדפרש"י], **ס**) [ל"ל בכלן],

כמגע עצמה. כמגיעת עצמה. כלומר אדם הנוגע במשכבה בתוך מעת לעת כאילו נוגע בבשר נדה עצמה שהוא ובגדיו שעליו טמאים דכתיב (ויקרא טו) וכל הנוגע בה יטמא ותניא בתורת כהנים[ה] יכול לא יהא הנוגע בה מטמא בגדים במגע קל וחומר אם משכבה מטמא אדם לטמא בגדים היא עצמה לא כל שכן אם כן למה נאמר כל הנוגע בה יטמא שאינו חוזר ומטמא אדם וכלי חרס: **אף משכבה.** בתוך מעת לעת: **הרואה כתם מטמאה למפרע.** על שעת כיבוסו של חלוק זה שכבסה קודם לביאה זו: **וכלי חרס המוקף בו'.** כלומר אפילו הוא מוקף למיד פתיל שאי אפשר ליגע בתוכו מטמאה אותו בהיסט שהזב והנדה מטמאין כלי חרס בהיסט מה שאין כן בשאר טמאין דכתיב (שם) וכלי חרס אשר יגע בו הזב ישבר ותניא בתורת כהנים[ו] יכול יטמא הזב כלי חרס מאחוריו במגע נאמר כאן בו ונאמר להלן[ז] וכלי חרס אשר תבושל בו ישבר מה להלן מאחוריו אף כאן מאחוריו אם כן מה ת"ל אשר יגע בו והלא אויר כלי חרס טמא בלא נגיעה כדקיימא לן בהכל שוחטין (חולין כד:) תוכו[ח] אע"פ שלא נגע בו אלא איזהו מגעו שהוא כבולו הוי אומר זה היסטו: **מקולקלת למינה.** אבדה פתח נדותה שאילו היתה יודעת יום ראייתה תהא סופרת[ט] אם תראה לאחר שבעה שומרת יום כנגד יום ואם תראה ג' תהא זבה אבל עכשיו שאינה יודעת יום ראייתה אינה יודעת אימתי היא בתוך י"א יום שבין נדה לנדה והרי היא טועה: **ואינה מקולקלת למינה.** דהא ודאי מהשתא הויא פתח נדותה ויום שמיני לראייתה יתחילו י"א יום שבין נדה לנדה ורבנן לא גזור מעת לעת אלא לטהרות אבל גבי כתמים לא ידעינן אימת נפיק מינה ואינה מונה שבעה ימים דקודם טבילה אלא משעה שראתה וכן בכתם לסוף ז' ימים טובלת וטהורה אבל פתח נדותה לידע אימת מתחילין ימי זיבה אבדה[י] עד שתשב ז' נקיים כדתניא בערכין (דף ח.): **ורבא.** דפשיטא ליה בכלי חרס לעיל [ד:] וגמר משכבות מכלי חרס מאי שנא דפשיטא ליה בכלי חרס טפי ממשכב: **אי שמיע ליה הא מתניתא.** דקתני כלי חרס לימא מתניתא וליפשוט מינה משכבה להדיא: **ואי לא שמיע ליה מתניתא קל וחומר מנא ליה.** מכלי חרס הא כלי חרס אכתי לא קאמר ליה: **אי ממתניתא הוי אמינא.** למשכבות דקתני לטמא אדם או בגדים: **אבל אדם ובגדים.** שהאדם יטמא בגדיו שלא נגעו במשכבות אימא לא קמ"ל קל וחומר מכלי חרס הא כלי חרס אכתי לא קאמר ליה שמיעול באהל המת אינו מיעול במעת לעת שבנדה מלטמא בהיסט כאילו מיסט מנדה עצמה משכבות שאין נגולין באהל המת אינו דין שאין נגולין במעת לעת שבנדה מלטמא כמשכב נדה גמורה: **גבי מעלות.** בפרק חומר בקדש (חגיגה כ:): מעת לעת ליכא דרבא דטומאה דהשתא הוא דחזאי אלא גזירה בעלמא הוא: **מה היא מטמאה.** היינו בראייתא דלעיל: **לא דקדש.** כגון שמן דמנחות ויין דנסכים: **אף בשעת עברתן.** מתניתין היא (לקמן ד' יא.) אף בשעה שהם מסתלקות ומסיימות לאכול תרומה לריכות לבדוק: **לתקן שירים שבפניה.** שנגעה בהם ומהניא לה הך בדיקה שאם תמצא עכשיו טהורה לכשתבדוק ערבית כמשפטה ותמצא טמאה לא תטמא למפרע אלא עד שעת בדיקתה ולא תהא התרומה בכלל טומאה דמפרע שהרי בדקה לאחר העברתה. אלמא טומאת מפרע לתרומה נמי גזור: **לתקן.** דומיא דלהכשיר דאמר לעיל [ד:] שחרית להכשיר

ואינה מונה אלא משעה שראתה. תימה פשיטא כיון דמקולקלת למינה משעת כיבוס ואינה יודעת מתי ראתה אם כן לא תוכל לספור ז' ימים ולטבול אלא מיום מציאת הכתם וי"ל דמירי שראתה יום אחד או ב' ימים אחר מציאת הכתם וקמ"ל דאינה מונה מיום מציאת הכתם אלא מיום שראתה דאימר לאו מגופה אתא אלא מעלמא: [**ואי ממתניתא ה"א או אדם או בגדים.** הקשה הגר הימי מלי לממר לו אדם לו בגדים והא בריתא דקתני אבימי קתני משכבה ומושבה כמגעה **א**] והשתא מגעה לא מטמא לא אדם ולא בגדים ולא בגדים. גי"]: **אבל היכא דליכא דרבא דטומאה לא קתני.** ולא"ת ליתני ליה במעלות אחרונות דאמרינן התם (חגיגה דף כא.): חמש קמייתא (**ג**) אית להו דרבא דטומאה דאורייתא איתנהו בין בקדש ובין בחולין שנעשו על טהרת קדש בתרייתא דלית להו דרבא דטומאה דאורייתא איתנהו בקדש כו' (**ד**) ופי' דאית להו דרבא דטומאה דאורייתא כלומר שייכי בטומאה הנוהגת בחולין דאורייתא אבל בתרייתא לא שייכי כלל בטומאה דאורייתא הנוהגת בחולין אבל אין לפרש דרישא קתני טומאה דאורייתא וסיפא טומאה דרבנן דהא קתני בקמייתא בגדי אוכלי תרומה מדרס לאוכלי קדש דהוי דרבנן ובבתרייתא נמי קתני לירוף ורביעי בקדש דהוי דאורייתא וי"ל דמעת לעת לית ליה אפילו דרבא דטומאה דרבנן ולא"ת והא מעת לעת אפילו בחולין טמא כשנעשו על טהרת הקדש כדאמר בסמוך קבלה מיניה רב שמואל ברבי יצחק בחולין שנעשו על טהרת הקדש דפרכי' הכא לתניה גבי מעלות לאו בהדי חמש בתרייתא דלא דמיא להנהו דהא לא הוו בחולין שנעשו על טהרת הקודש. אלא בהדי ה' קמייתא והשתא ניתא דהנהו אית להו דרבא דטומאה (**ג**) מעת לעת חשיב דרבא דטומאה טפי מה' בתרייתא הלכך הוו בחולין שנעשו על טהרת הקודש: **מאי** לאו בין קודש בין דתרומה. תימה תיקשי ליה מתני' דמטמאה מעת לעת מאי לאו בין בקודש בין בתרומה. וי"ל משום דהך בריתא נחתא לפרושי טפי דקת' אוכלין ומשקין וגם משכבות ומושבות וכלי חרס וס"ד דאי לא איירי אלא בקודש הוה ליה לפרושי. וא"ת אמאי לא מייתי ליה סייעתא מדתניא בפרק בא סימן (לקמן נג.) דמטמאה עצמה וקדשים למפרע דמשמע קדשים ולא תרומה וקשה לאיכא דאמרי אף לתרומה וי"ל דנקט התם קדשים משום דרשב"א פליג התם אף בקדשים: **בשבדקה עצמה בשיעור וסת.** לאו בדיקה לגמרי קאמר דבדיקה הויא לחורין ולסדקין כדאמר פרק כל היד (לקמן דף יד:) דהויא טפי משיעור וסת אלא כלומר קנחה עצמה והוה מלי למימר בדיקה ממש לתלות דאפילו אחר זמן הוי ספיקא דאורייתא דמחייב לקמן בכל היד (שם) אשם תלוי ואפילו למאן דפטר היינו משום דבעי חתיכה משתי חתיכות אבל ספיקא דאורייתא משוי לה אלא דניחא ליה למנקט שיעור וסת ולשרוף (הג"ה. אף ברה"ר דבשמעתין של פרוזדור מוכיח דאין חילוק בין רה"ר לרה"י לטומאה דאתא מגופה) אבל לאחר זמן אע"ג דהוה ספק דאורייתא אין שורפין כדאמר בשמעתין דפרוזדור ולקמן בפרק האשה (דף פ:) אמרינן כל שבעלה באשם תלוי טהרותיו תלויות וכל שבעלה בחטאת טהרותיו טמאות ואיכא דאמרי כל שבעלה בחטאת טהרותיו תלויות אבל טמאות לא הוו:

בשעת

כמגע עצמה מה מגע עצמה מטמא אדם לטמא בגדים אף משכבה ומושבה מטמא אדם לטמא בגדים תניא כוותיה דרבא [א]הרואה (**ו**) דם מטמאה מעת לעת ומה היא מטמאה משכבות ומושבות אוכלין ומשקין וכלי חרס המוקף צמיד פתיל ואינה מקולקלת למנינה [ב]ואינה מטמאה את בועלה למפרע (**ז**)ר' עקיבא אומר מטמאה את בועלה ואינה מונה אלא משעה שראתה [ג]הרואה כתם מטמאה למפרע ומה היא מטמאה אוכלין ומשקין משכבות ומושבות וכלי חרס המוקף צמיד פתיל [ד]ומקולקלת למנינה ומטמאה את בועלה ואינה מונה אלא משעה שראתה [ה]וזה וזה תולין לא אוכלין ולא שורפין ורבא אי שמיע ליה מתניתא לימא מתניתא ואי לא שמיע ליה מתניתא קל וחומר מנא ליה לעולם שמיע ליה מתניתא ואי ממתניתא הוה אמינא או אדם או בגדים אבל אדם ובגדים לא משום הכי קאמר ק"ו אמר רב הונא מעת לעת שבנדה לקדש אבל לא לתרומה אי הכי ליתני גבי מעלות כי קתני היכא דאית ליה דרבא דטומאה אבל היכא דלית ליה דרבא דטומאה לא קתני מיתיבי מה היא מטמאה אוכלין ומשקין מאי לאו בין דקדש בין דתרומה לא דקדש תא שמע (**ח**)רבי יהודה אומר אף בשעת עברתן מלאכול בתרומה והוינן בה מאי דהוה הוה אמר רב חסדא לא נצרכה אלא לתקן שירים שבפניה רב הונא מתני לישרוף שירים שבידיה שבדקה עצמה כשיעור וסת ת"ש (**ט**)מעשה ועשה רבי כר"א לאחר שנזכר אמר כדי הוא ר"א (**י**)לסמוך עליו

בשעת

בטהרות אין שם ספק טומאה ואין לה להניח ולפרוש מלעסוק בטהרות שאינה יודעת מתי תראה אחרי כן: **מאי** לאו בין דקדש בין דתרומה. ולא"ת ואמאי לא פריך ממתני' דמטמאה מעת לעת וימא מאי לאו בין דקדש בין דתרומה וי"ל דפריך מהכא משום דנמית לפרושי אוכלין ומשקין והוה ליה לפרושי גם דקדש ואם תאמר ואמאי לא מייתי סייעתא מדתניא בפרק בא סימן (לקמן נג.) דמטמאה עצמה וקדשים למפרע דמשמע קדשים ולא תרומה וקשה לאיכא דאמרי אף לתרומה וי"ל דנקט התם קדשים משום דרשב"א פליג התם אף בקדשים: **בשבדקה עצמה בשיעור וסת.** לאו בדיקה לגמרי קאמר דבדיקה הויא לחורין ולסדקין כדאמר פרק כל היד (לקמן דף יד:) דהויא טפי משיעור וסת אלא כלומר קנחה עצמה והוה מלי למימר בדיקה ממש לתלות דאפילו אחר זמן הוי ספיקא דאורייתא דמחייב לקמן בכל היד (שם) אשם תלוי ואפילו למאן דפטר היינו משום דבעי חתיכה משתי חתיכות אבל ספיקא דאורייתא משוי לה אלא דניחא ליה למנקט שיעור וסת ולשרוף (הג"ה. אף ברה"ר דבשמעתין של פרוזדור מוכיח דאין חילוק בין רה"ר לרה"י לטומאה דאתא מגופה) אבל לאחר זמן אע"ג דהוה ספק דאורייתא אין שורפין כדאמר בשמעתין דפרוזדור ולקמן בפרק האשה (דף פ:) אמרינן כל שבעלה באשם תלוי טהרותיו תלויות וכל שבעלה בחטאת טהרותיו טמאות ואיכא דאמרי כל שבעלה בחטאת טהרותיו תלויות אבל טמאות לא הוו:

בשעת

ואינה מונה אלא משעה שראתה. תימה פשיטא כיון דמקולקלת למינה משעת כיבוס ואינה יודעת מתי ראתה אם כן לא תוכל לספור ז' ימים ולטבול אלא מיום מציאת הכתם וי"ל דמירי שראתה יום אחד או ב' ימים אחר מציאת הכתם וקמ"ל דאינה מונה מיום מציאת הכתם אלא מיום שראתה דאימר לאו מגופה אתא אלא מעלמא: [**ואי ממתניתא ה"א או אדם או בגדים.** הקשה הגר הימי מלי לממר לו אדם לו בגדים והא בריתא דקתני אבימי קתני משכבה ומושבה כמגעה **א**] והשתא מגעה לא מטמא לא אדם ולא בגדים ולא בגדים. גי"]: **אבל היכא דליכא דרבא דטומאה לא קתני.** ולא"ת ליתני ליה במעלות אחרונות דאמרינן התם (חגיגה דף כא.): חמש קמייתא (**ג**) אית להו דרבא דטומאה דאורייתא איתנהו בין בקדש ובין בחולין שנעשו על טהרת קדש בתרייתא דלית להו דרבא דטומאה דאורייתא איתנהו בקדש כו' (**ד**) ופי' דאית להו דרבא דטומאה דאורייתא כלומר שייכי בטומאה הנוהגת בחולין דאורייתא אבל בתרייתא לא שייכי כלל בטומאה דאורייתא הנוהגת בחולין אבל אין לפרש דרישא קתני טומאה דאורייתא וסיפא טומאה דרבנן דהא קתני בקמייתא בגדי אוכלי תרומה מדרס לאוכלי קדש דהוי דרבנן ובבתרייתא נמי קתני לירוף ורביעי בקדש דהוי דאורייתא וי"ל דמעת לעת לית ליה אפילו דרבא דטומאה דרבנן ולא"ת והא מעת לעת אפילו בחולין טמא כשנעשו על טהרת הקדש כדאמר בסמוך קבלה מיניה רב שמואל ברבי יצחק בחולין שנעשו על טהרת הקדש דפרכי' הכא לתניה גבי מעלות לאו בהדי חמש בתרייתא דלא דמיא להנהו דהא לא הוו בחולין שנעשו על טהרת הקדש. אלא בהדי ה' קמייתא והשתא ניתא דהנהו אית להו דרבא דטומאה (**ג**) מעת לעת חשיב דרבא דטומאה טפי מה' בתרייתא הלכך הוו בחולין שנעשו על טהרת הקודש: **מאי** לאו בין קודש בין דתרומה. תימה תיקשי ליה מתני' דמטמאה מעת לעת מאי לאו בין בקודש בין בתרומה. וי"ל משום דהך בריתא נחתא לפרושי טפי דקת' אוכלין ומשקין וגם משכבות ומושבות וכלי חרס וס"ד דאי לא איירי אלא בקודש הוה ליה לפרושי. וא"ת אמאי לא מייתי ליה סייעתא מדתניא בפרק בא סימן (לקמן נג.) דמטמאה עצמה וקדשים למפרע דמשמע קדשים ולא תרומה וקשה לאיכא דאמרי אף לתרומה וי"ל דנקט התם קדשים משום דרשב"א פליג התם אף בקדשים: **בשבדקה עצמה בשיעור וסת.** לאו בדיקה לגמרי קאמר דבדיקה הויא לחורין ולסדקין כדאמר פרק כל היד (לקמן דף יד:) דהויא טפי משיעור וסת אלא כלומר קנחה עצמה והוה מלי למימר בדיקה ממש לתלות דאפילו אחר זמן הוי ספיקא דאורייתא דמחייב לקמן בכל היד (שם) אשם תלוי ואפילו למאן דפטר היינו משום דבעי חתיכה משתי חתיכות אבל ספיקא דאורייתא משוי לה אלא דניחא ליה למנקט שיעור וסת ולשרוף (הג"ה. אף ברה"ר דבשמעתין של פרוזדור מוכיח דאין חילוק בין רה"ר לרה"י לטומאה דאתא מגופה) אבל לאחר זמן אע"ג דהוה ספק דאורייתא אין שורפין כדאמר בשמעתין דפרוזדור ולקמן בפרק האשה (דף פ:) אמרינן כל שבעלה באשם תלוי טהרותיו תלויות וכל שבעלה בחטאת טהרותיו טמאות ואיכא דאמרי כל שבעלה בחטאת טהרותיו תלויות אבל טמאות לא הוו:

בשעת

עין משפט נר מצוה

ל א מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הלכ' מ:

לא ב ג מיי' שם ופ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג:

לב ד מיי' פ"ט מהלכות איסורי ביאה הלכה ג:

לג ה מיי' פ"ג מהלכות משכב ומושב הלכה ט:

תוס' הרא"ש (המשך)

התם מדאורייתא ונ"ל דהנך דהכא לית להו דרבא דטומאה אפילו מדרבנן. ויש ספרים דלא גרס' התם מדאורייתא משום דאף קמייתא הוו מדרבנן ואדרבה בבתרייתא איכא מינייהו דאורייתא כגון צירוף כלי ורביעי בקודש. ומ"מ קאמר דלית להו דרבא דטומאה לפי שמעלות יתירות הם. ורחוקות מטומאה ולא מיסתבר שיהו נוהגות בחולין. ואפי' ל"ג התם מדאורייתא ניחא הכא דמעת לעת לית להו דרבא דטומאה אפילו כחמש בתרייתא דחומרא יתירא היא כדי לעשות סייג. מיהו קשה דהנך ה' בתרייתא לא הוו כחולין שנעשו על טהרת הקודש. ומעת לעת דלית ביה דרבא כי הנך הוי אף בחולין שנעשו על טהרת הקודש כדאמרינן לקמן קבלה מיניה רב שמואל בר רב יצחק בחולין שנעשו על טהרת הקודש ואמרי' נמי חבריא מדכן בגלילא. ומסתמא לא היו מקדישין דמה צורך להקדיש. ועוד דאין מקדישין בזמן הזה. אלא על טהרת הקודש היו עושין. ועוד קשה דכל הנך דהתם לא היו לתרומה והך דהכא דקילא מכולהו איכא למ"ד אף לתרומה. וי"ל דמעת לעת שכיחא טפי אחמירו ביה רבנן כדי לעשות סייג. ואיכא לשנויי הנך פירכי קמייתא הא דפרכי' הכא לתניה גבי מעלות לאו בהדי חמש בתרייתא דלא דמיא להנהו דהא לא הוו בחולין שנעשו על טהרת הקודש. אלא בהדי ה' קמייתא והשתא ניתא דהנהו אית להו דרבא דטומאה (**ג**) מעת לעת חשיב דרבא דטומאה טפי מה' בתרייתא הלכך הוו בחולין שנעשו על טהרת הקודש: **מאי** לאו בין בקודש בין בתרומה. וי"ל דמשום דהך בריתא נחתא לפרושי טפי דקת' אוכלין ומשקין וגם משכבות ומושבות וכלי חרס וס"ד דאי לא איירי אלא בקודש הוה ליה לפרושי. וא"ת אמאי לא מייתי ליה סייעתא מדתניא בפרק בא סימן (לקמן נג.) דמטמאה עצמה וקדשים למפרע דמשמע קדשים ולא תרומה וקשה לאיכא דאמרי אף לתרומה וי"ל דנקט התם קדשים משום דרשב"א פליג התם אף בקדשים: **שבדקה** עצמה כשיעור אותיום. בשלהי פירקין גבי הא דבעי מיניה ר' אבא מרב הונא אשה מהו שתבדוק עצמה כשיעור אותיום. לחייב בעלה חטאת. ופריך מי משכחת לה שיעור אותיום והתניא איזהו שיעור אותיום כו' אלא מהו שתקנח. ה"ה הכא מצי לאקשויי ולשנויי הכי. א"נ התם גבי תשמיש דמסתמא לא פירש בקושי. וקיימא לן בסוף פ"ב דשבועות דמשמשת מת בעריות פטור ולא מחייבינן ליה אלא אשעת קישוי הלכך אחר פרישתו באבר מת הוי שיעור אותיום

ה) [לקמן יד.], **ו)** לקמן יא., **ז)** לקמן ט., **ח)** [לקמן מו., **ט)** [בכתוב ע. וש"ק], **י)** [מלורע דזיבים פרשה ד], **יא)** [שם פרשה ג], **יב)** [ויקרא ט], **יג)** [שם יא], **יד)** [ל"ל אחר ד"ה ואינה מקולקלת], **טו)** גי' רש"ל עד שתשב שבעה עשר נקיים ע"ש, **טז)** בגלא הלי פירושא ה"מ להקשות וע"ש בתוס' שבתנו פי' זה בדיבור בפני עצמו מהכי"מ,

הגהות הב"ח

(א) גמ' תניא כותיה דרבא הרואה כתם מטמאה למפרע ומה היא מטמאה אוכלין וכו' אלא משעה שראתה הרואה דם מטמאה מעל"ע ומה היא מטמאה משכבות וכו' אלא משעה שראתה וזה וזה תולין כל"ל: **(ב)** רש"י ד"ה מקולקלת וכו' תמא פופרת שבעה ואם תלה: **(ג)** תוס' ד"ה אבל וכו' קמייתא דאית לה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א) תוס' (ג"ר) ד"ה ולא ממתני' וכו' והשתא מגע כלי דמעל"ע לא מטמאה וכו'. כל"ל:

מוסף רש"י

ר' עקיבא אומר מטמאה את בועלה. למפרע כל מעת לעת, כשם שגזרו שמטמאה טהרות מעת לעת למפרע (יומא ו.) כ"ע לטעמייה דאמר כל מעת לעת מטמא את בועלה מספק טומאת שבעה (לקמן יד.). מעשה ועשה רבי כר"א. ועיהכ אף בילה שעברו עליה ג' עונות (ערובין מו.). לאחר שנזכר. אלא יפה הוכיח (לקמן ט:) אחר שנזכר משמע דנזכר דלאו שפיר עביד (ערובין שם).

תוס' הרא"ש

תניא כותיה דרבא. דפשטא דברייתא משמע דמשכבות ומושבות אף לטמא אדם וכלים אף על גב דלקמן דחי לה לא אדם או בגדים: **ואינה** מונה אלא משעה שראתה. אע"ג דת"ק אינה מקולקלת קאמר לר' עקיבא איצטריך דאמר מטמאה את בועלה וס"ד נמי דמקולקלת: **ומטמאה** את בועלה. גר' ול"ג למפרע. דלקמן פ"ב תנן ומודים חכמים לר' עקיבא ברואה כתם שמטמאה את בועלה ופליגי בגמרא רב ושמואל אי למפרע אי להבא ומסתמא רבנן דהכא היינו רבנן דהתם: **ואינה** מונה אלא משעה שראתה. אע"ג דמקולקלת למנינה לחומרא מ"מ ימי נדותה אינה מונה אלא משעה שראתה ומילתא דפשיטא היא: **אי** (**ג**) מתניתא קאמר משכבה ומושבה כמגעה וממה נפשך לא מצי למימר או אדם או בגדים דאי כמגעה לא מטמא אלא אוכלין ומשקין ואי כמגע עצמה אדם ובגדים ליטמא. ותירץ רבינו מאיר דסד"א דהא דקאמר כמגעה היינו דהוי אב הטומאה כמגע עצמה ולא ראשון. ומ' לאו לגמרי כמגע עצמה דאילו התם לטמא אדם לטמא בגדים. ואילו הכא או אדם או בגדים. דאין סברא להחמיר כל כך במעת לעת כמשכב נדה גמורה: **דלית** ליה דרבא דטומאה לא קתני. תימה דהא אמרינן בפרק חומר בקודש דעשר מעלות שנו כאן. חמש מעלות בתרייתא דלית להו דרבא דטומאה. לקודש אבל לא לחולין שנעשו על טהרת הקודש. וא"כ ליתנייה גבי אחרונות דלית להו דרבא דטומאה ויש ספרים דגרסי

(ג) נראה דחסר כאן ול"ל הוה אמינא אם אדם לו בגדים. ותימה הא מתניתא קאמר וכו'. **(ד)** נראה דל"ל דטומאה טפי מעל"ע ומיהו מעל"ע חשיב וכו'.

בשעת הדחק. פירש רש"י בשני בצורת ולא דק דבפירקין (לקמן דף ט:) אמר דאפי' רבנן מודו בשני בצורת וי"ל דהאי בשעת הדחק היינו אדם שנגע במעת לעת שבגדה ועשה מעט טהרות לפני ראייתה ואחר הוראתו עסק בטהרות הרבה ולא דמי לשני בצורת כיון דמקודש לכן לא היתה שעת הדחק ואפיס בטהרות ע"י הוראת טעות ועוד י"ל שעת הדחק שהשואל הלך לו והיה טורח גדול לרדוף אחריו כדאמר בפרק אע"פ (כתובות דף ס:) רהטו אבתריה תלתא מ) מילי בחלא ולא אדרכיה:

דאפרשינהו בלישייהו. אף על גב דאין הלחם קדוש אלא משקרמו פניו בתנור ונשחט עליו הזבח (מנחות עח:) מ"מ קרי להו תרומה לפי שיחדו אותה לקרות לה שם תרומה לאחר אפייה ושמיטת הזבח והיתה מופרשת בלישייהו ולא לאחר אפייה משום דבעודה עיסה יכול לעשותה עבות ונאות ונראה דקדושת נ) (הפת) איכא עלייהו ואסור לשנותה בחלות אחרות כדמשמע סוף פרק קמא דנדרים (דף יב.) כחלת אהרן ובניו וכתרומתו מותרין ודייק הא כתרומת לחמי תודה אסור ומוקי דאפרשינהו בלישייהו ומדאסר הכא שהתפיס בלחמי תודה משמע דאיכא עליה קדושת פ) הפת בעודה עיסה: **בשפחתו** של ר"ג. פירש רשב"ם דהיינו ר"ג הזקן דאמרינן בשילהי פ"ק דשבת (ד' טו.) הלל ושמעון גמליאל ושמעון נהגו נשיאותן ע) לפני הבית ק' שנה ומיהו אין רגילות להזכיר סתם ר"ג אלא ר"ג הזקן ויכול להיות שזהו ר"ג דיבנה תבירו של רבי אליעזר ורבי יהושע: **נולד** לה ספק טומאה עד שלא נגלגלה. פירוש נולד לה ספק טומאה הנוהגת אף בחולין קודם גלגול יכול לגרום לה טומאה ודאית ואין לאסור משום משמרת תרומותי דקודם גלגול אכתי לא פתיכא בה חלה כמו המפרש חלתו קמח דלא עשה ולא כלום והפסד כהן נמי ליכא כיון דנולד לה ספק טומאה כבר משגלגלה תעשה בטהרה פירוש אם לאחר גלגול נולד לה ספק טומאה דלא שייך בחולין אלא בחלה תעשה בטהרה אחר שנגלגלה דאחתה תלויה וליכא הפסד כהן אסור לה אבל הכא כבר נולד לה ספק טומאה כמו המפרש חלתו קמח דלא עשה ולא כלום ולכך לא שייך בחולין אלא בחלה תעשה בטהרה אחר שנגלגלה דאחתה תלויה ואשמועינן חולין הטבולין לחלה כחלה דמו אבל אין לפרש דריש נמי שנולד לה ספק טומאה עד שלא גלגלה אייתי נמי בספק חלה דהייו בטומאה דלא שייכא בחולין ואע"ג דעדיין טהורה גמורה היא תעשה בטומאה ודאית דקודם גלגול אכתי לא איקרי טבולה לחלה ולא אסור משום משמרת תרומותי והפסד כהן נמי ליכא שיפרש עליה ממקום אחר דאין נראה דקרי ספק טומאה קודם גלגול כיון שטהורה גמורה היא ואם תאמר דאמר בעבודה זרה פ' רבי ישמעאל (דף נו. ופס) אין בוגרין עם ישראל העושה פירותיו בטומאה ויש פירוש שפירש רש"י בהם משום דאסור לגרום טומאה לתרומה משום משמרת תרומותי והשתא הלא אין קבע למעשר אלא עד שיקפה או עד שישלה והכא אמר עד שלא גלגלה תעשה בטומאה וי"ל דהתם אם הפרים אפילו קודם שיקפה או שישלה הוי תרומה כמו בהקדימו בשבלין אבל הכא אם הפרים חלה קודם גלגול הוי כמו הפרים חלתו קמח דאמר בהאיש מקדש (קדושין דף מו:) דלא עשה ולא כלום ולכך לא איקריא טבולה לחלה (ועל פירוש הקונטרס קשה דבתוספתא דחלה מסיים בה הכי וכן פירות עד שלא נגמרה מלאכתן יעשו בטומאה משנגמרה מלאכתן יעשו בטהרה. גי') אי נמי יש לפרש דהתם נמי לא אסור משום משמרת תרומותי כפירש"י כיון דאכתי לא הוקבע לתרוס אלא משום הפסד כהן אסר לה אבל הכא כבר נולד לה ספק וליכא הפסד כהן

לאשת עם הארץ משתטיל מים לא תגע בה משום מסייע ידי עוברי עברה ואפ' קודם גלגול ואין לומר משום דקסבר אסור לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל ומשתטיל מים והוכשרו לא תגע. דהא אמרינן התם רישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה ואמרי' נמי בירושלמי כלה דמתני' דע"ז דאין בוצרין עם ישראל הערשה פירותיו בטומאה משום דמסייע ידי עוברי עברה ומפרש טעמא דכתיב ונתתם ממנו את תרומת ה' להארן הכהן. עשה שינתנו לאהרן בכיהונו אלמא דאסור לטמאות החולין כדי להפסיד התרומה לכהן:

ג) גרלה דל"ל שפיר הוות בעיא למשאל דשמא מטמאה מעל"ע וכו'.

בשעת הדחק. שני בצורת היו ולא רצה להפסיד טהרות: **אלא רבים פליגי עליה.** ובטלין דברי היחיד והתחיל להתחרט ואמר כדי הוא כו': **קדש בימי רבי מי הוה.** כמה שנים היה אחר החורבן בסוף התנאים: **חבריא מדכן בגלילא.** חבריה שבגליל מטהרים יינם לנסכים ושמנן למנחו' שמא יבנה בהמ"ק בימיהם ולעול' קדש הוו. כך שמעתי בחומר בקדש ס) וכך היא שנויה (א): **כולן טמאות.** משום מעת לעת שבגדה: **היא טמאה.** משום פקידה לפקידה: **תרומה לחמי תודה.** ארבע חלות מד' מינין שבתודה נותנין לכהן דכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה וגו': **באפיה מאי בעיא.** הא מ' חלות בעי לה למיפא והדר אפרושי ד' לתרומה וארבעין לא מיקרו תרומה: ומשני **דאפרשינהו בלישייהו.** לעולם מאי תרומה תרומת לחמי תודה ודקאמר באפיה מאי בעיא כגון שהפרים לד' מהארבעים חלות בעיסתן ולאחר אפיית כולן שחט תודה עליהן: **שאפאן ד' חלות.** עשר עשרונים של חמץ אפאן כולן בחלה אחת וג' עשרונות ושליש שבחלות מצה אפאן בחלה אחת וכן של רקיקין וכן של רבוכה: **הא בעינן מ'.** במנחות יליפינן לה בפרק התודה (דף עו.) ואמאי ילא: ומשני **למצוה.** אבל עיכובא ליכא: **והא בעי אפרושי תרומה.** אחת מכל מין דהיינו ל' מעשר וכיון דליכא עשר היאך יפרוש: **וכ"ם דמפריש פרוסה מכל.** חלה מעט לכהן: **אחד אמר רחמנא.** והקריב ממנו אחד מכל קרבן וגו' ודרשינן במנחות (דף עז:) שלא יטול פרוסה לתרומת כהן: **דאפרשינהו בלישייהו.** נטל אחד מעשר לתרומה ותשע הנותרים לבעלים מכל מין ומין אפה בחלה אחת: **גפה.** סותמת בטיט בידיה ומדיחה ידיה מן הטיט: **קבלה מיניה רב שמואל.** להך תיובתא מרב נחמן ואוקמא להא דקתני לקדש אבל לא לתרומה הכי קאמר בחולין שנעשו על טהרת קדש כו' אבל בתרומה ממש נהגא: **עולד לה גרסי'.** עולד בעיסה ספק טומאה: גלגול בחולין זהו גמר מלאכה לחלה: **תעשה בטומאה.** אם ירלה יטמאנה ביד דסוף סוף חלת ספק היא ולא תאכל: **תעשה בטהרה.** בכליס טהוריס ואל יטמאנה ביד ואע"פ דסוף סוף חלתה אסורה אסור לטמאה ביד הואיל ונגמרה מלאכתה לחלה אסור לגרום לה טומאה ודאית דכתיב ואני נתתי לך את משמרת תרומותי ודרשינן בבכורות (דף לד.) שתי תרומות במשמע טהורה ותלויה ואמר קרא שומרנה: וחלתה

בשעת הדחק והוינן בה מאי לאחר שנזכר אילימא לאחר שנזכר דאין הלכה כרבי אליעזר אלא כרבנן בשעת הדחק היכי עביד כותיה אלא (לאו) דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר וכיון שנזכר דלאו יחיד פליג עליה אלא רבים פליגי עליה אמר כדי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק אי אמרת בשלמא לתרומה היינו דהואי תרומה בימי רבי אלא אי אמרת לקדש קדש בימי רבי מי הואי כדעולא דאמר עולא חבריא מדכן בגלילא הכא נמי בימי רבי ת"ש מעשה בשפחתו של רבן גמליאל שהיתה אופה בכרות של תרומה ובין כל אחת ואחת מדיחה ידה במים ובודקת באחרונה בדקה ומצאה טמאה ובאת ושאלה את רבן גמליאל ואמר לה כולן טמאות אמרה לו רבי והלא בדיקה היתה לי בין כל אחת ואחת אמר לה א"כ היא טמאה וכולן טהורות קתני מיהת בכרות של תרומה א] מאי תרומה תרומת לחמי תודה תרומת לחמי תודה באפיה מאי בעיא דאפרשינהו בלישייהו וכי הא דאמר רב טובי בר רב קטינא אלחמי תודה שאפאן ד' חלות יצא והוינן בה והא בעינן ארבעים למצוה והא בעינן אפרושי תרומה מינייהו וכי תימא דמפריש פרוסה מכל חד וחד (1) אחד אמר רחמנא שלא יטול פרוסה ואמרינן דאפרשינהו בלישייהו הכא נמי דאפרשינהו בלישייהו ת"ש שוב מעשה בשפחה של רבן גמליאל שהיתה גפה חביות של יין ובין כל אחת ואחת מדיחה ידיה במים ובודקת ובאחרונה בדקה ומצאה טמאה ובאת ושאלה לרבן גמליאל ואמר לה כולן טמאות אמרה לו והלא בדיקה היתה לי בין כל אחת ואחת אמר לה אם כן היא טמאה וכולן טהורות אי אמרת בשלמא חדא דקדש ואחדא דתרומה היא היינו דהדרה ושיילה אלא אי אמרת אידי ואידי דקדש למה לה למהדר ולשייליה מעשה שהיה בשתי שפחות היה לישנא אחרינא אמרי לה אמר רב הונא מעת לעת שבגדה בין לקדש ובין לתרומה ממאי מדלא קתני לה גבי מעלות א"ל רב נחמן והא תני תנא לקדש אבל לא לתרומה קבלה מיניה רב שמואל בר רב יצחק בחולין שנעשו על טהרת קדש ולא בחולין שנעשו על טהרת תרומה תנן התם נולד לה ספק טומאה עד שלא גלגלה תעשה בטומאה משגלגלה תעשה בטהרה עד שלא גלגלה תעשה בטומאה חולין נינהו ומותר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל משגלגלה תעשה בטהרה חולין הטבולין לחלה כחלה דמו ואסור לגרום טומאה לחלה תנא וחלתה

לד א ב ג ד מיי' פ"ט מהל' מעשה קרבנות הלכה כב: לה ה ו מיי' פ"ג מהל' משכב ומושב הלכ' ט: לו ז מיי' פ"ח מהלכות כלאים הלכה י סמג עשין קמא: לז ח מיי' שם ופ"ז הלכה יב ופט"ז מהל' טומאת אוכלין הלכה ט: לח ט מיי' פ"ח מהלכות כלאים הלכה י ופי"א מהלכות שאר אבות הטומאה הלכה טז:

גליון הש"ם

גמ' קודש בימי רבי מי הואי. עי' משנה למלך בהל' אבל פ"ג הלכה ה' בסופו: **שם** ממאה בין לקודש ובין לתרומה. עי' זבחים לט ע"ב תד"ה מדבר:

תוס' הרא"ש

לקינוח ולא לבדיקה. אבל אי הוי משמש מת בעריות חייב או שפירש בקישוי הוי שפיר שיעור אותיים לבדיקה כ"ש לענין אוכלת בתרומה: **בשעת** הדחק. פרש"י שנת בצורת. וליתא דהא רבנן מודו לקמן בפירקין בשנת בצורת או היכא דאפיש טהרות. אלא לא הוה כולי האי שעת הדחק כמו הנך דלקמן: **והוינן** בה מאי לאחר שנזכר. הוה מצי למפשט בלא והוינן בה אלא משום דמילתא דתמיהא היא אם אין הלכה כר' אליעזר למה סמך עליו בשעת הדחק הלכך נחת לפרושי: **דאפרשינהו** בלישייהו. לא שקרא עליה שם דהא בקרימת התנור ובשחיטת הזבח הוא דקדשי ובתר הכי כתי' והרים אלא שיחדם לשם תרומה ולעשותם יפים ונאים לכבוד המצוה דאפשר אע"פ שיחדם יכול לשנותם דאכתי לא קדשי: **הכא** נמי דאפרשינהו בלישייהו. ולא הוו אלא חולין שנעשו על טהרת הקדש דאכתי לא קדשי. אי נמי לאחר שקרמו פניהם בתנור ונשחט עליהם הזבח ונטמאו כשהוציאתן מן התנור: **מעשה** שהיה בשתי שפחות היה. הקשה ה"ר שמשון מקוצי לישני חדא בקדש וחדא בחולין שנעשו על טהרת הקדש דהוה ניחא טפי דהשתא קשה אפי' את"ל דשתי שפחות' היה אמאי הוצרך לשנות אלו שני המעשים כיון דהכל איירי בענין אחד. ותירץ ר"מ אי הוה מוקמינן להו הכי הוה צריכינן לאוקומי ההיא דהיתה גפה חביות בחולין שנעשו על טהרת הקדש. וכיון דהיין היה עדיין בחביות א"כ לא נתקדש עדיין בכלי ולא הוי אלא חולין שנעשו על טהרת הקדש. וההוא עובדא דחביות היה באחרונה מדקתני בברייתא ושב מעשה בשפחה. וא"כ הוה קשה כיון דאמר לה גבי קדש דכולן טהורות כ"ש בחולין שנעשו על טהרות הקדש. ולמה לה למהדר ולשיולי וליכא למימר דהוצרכה לישאל משום האחרונה דלא היתה יודעת כלל אם יש טומאה למפרע בחולין שנעשו על טהרת הקדש. מ"מ כי אמר לה גבי חביות דכולן טמאות למה לה למהדר ולימא ליה והלא בדיקה היתה לי בין כל אחת ואחת כיון דאפי' בקדש קאמר לה כולן טהורות כ"ש בחולין שנעשו על טהרת הקדש. אבל אי קמייתא הואי בתרומה ובתרייתא בחולין שנעשו על טהרת הקדש ס) מטמאה מעת לעת ולא מהניא בדיקה שבנתים ולפי מאי דפירשתי לעיל דלא משכחת לה לחמי תודה דהוו קדש אלא בשחט עליהן הזבח בעודם בתנור ניחא דלא בעי לשנויי הכי דלכתחלה אין שוחטין את התודה אם לא יהיה הלחם בעזרה דלא פליגי ר' יוחנן ור"ל בפרק התודה אלא בשוחט את התודה בדיעבד ולחמה חוץ לחומה ור' יוחנן מכשיר ור"ל פוסל. אבל לכתחלה אין שוחטין את התודה עד שיהא הלחם בעזרה. ואשה בעזרה מניין הלכך הך דלחמי תודה נמי לא איירי אלא בחולין שנעשה על טהרת הקדש: **תנן** התם במסכת חלה נולד לה ספק טומאה עד שלא גלגלה תעשה בטומאה. פרש"י דבלאו הכי לא אכיל לה כהן כיון דנולד לה ספק טומאה משמע הא אם לא נולד בה ספק טומאה תיעשה בטהרה. ואין לפרש דה"ה נמי לא נולד לה ספק טומאה ומשום רבותא דסיפא נקטיה

בשעת הדחק. שני בצורת היו ולא רצה להפסיד טהרות: **אלא רבים פליגי עליה.** ובטלין דברי היחיד והתחיל להתחרט ואמר כדי הוא כו': **קדש בימי רבי מי הוה.** כמה שנים היה אחר החורבן בסוף התנאים: **חבריא מדכן בגליל.** חבריה שבגליל מטהרים יינם לנסכים ושמנן למנחו' שמא יבנה בהמ"ק בימיהם ולעול' קדש הוו. כך שמעתי בחומר בקדש ס) וכך היא שנויה (א): **כולן טמאות.** משום מעת לעת שבגדה: **היא טמאה.** משום פקידה לפקידה: **תרומה לחמי תודה.** ארבע חלות מד' מינין שבתודה נותנין לכהן דכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה וגו': **באפיה מאי בעיא.** הא מ' חלות בעי לה למיפא והדר אפרושי ד' לתרומה וארבעין לא מיקרו תרומה: ומשני **דאפרשינהו בלישייהו.** לעולם מאי תרומה תרומת לחמי תודה ודקאמר באפיה מאי בעיא כגון שהפרים לד' מהארבעים חלות בעיסתן ולאחר אפיית כולן שחט תודה עליהן: **שאפאן ד' חלות.** עשר עשרונים של חמץ אפאן כולן בחלה אחת וג' עשרונות ושליש שבחלות מצה אפאן בחלה אחת וכן של רקיקין וכן של רבוכה: **הא בעינן מ'.** במנחות יליפינן לה בפרק התודה (דף עו.) ואמאי ילא: ומשני **למצוה.** אבל עיכובא ליכא: **והא בעי אפרושי תרומה.** אחת מכל מין דהיינו ל' מעשר וכיון דליכא עשר היאך יפרוש: **וכ"ם דמפריש פרוסה מכל.** חלה מעט לכהן: **אחד אמר רחמנא.** והקריב ממנו אחד מכל קרבן וגו' ודרשינן במנחות (דף עז:) שלא יטול פרוסה לתרומת כהן: **דאפרשינהו בלישייהו.** נטל אחד מעשר לתרומה ותשע הנותרים לבעלים מכל מין ומין אפה בחלה אחת: **גפה.** סותמת בטיט בידיה ומדיחה ידיה מן הטיט: **קבלה מיניה רב שמואל.** להך תיובתא מרב נחמן ואוקמא להא דקתני לקדש אבל לא לתרומה הכי קאמר בחולין שנעשו על טהרת קדש כו' אבל בתרומה ממש נהגא: **עולד לה גרסי'.** עולד בעיסה ספק טומאה: גלגול בחולין זהו גמר מלאכה לחלה: **תעשה בטומאה.** אם ירלה יטמאנה ביד דסוף סוף חלת ספק היא ולא תאכל: **תעשה בטהרה.** בכליס טהוריס ואל יטמאנה ביד ואע"פ דסוף סוף חלתה אסורה אסור לטמאה ביד הואיל ונגמרה מלאכתה לחלה אסור לגרום לה טומאה ודאית דכתיב ואני נתתי לך את משמרת תרומותי ודרשינן בבכורות (דף לד.) שתי תרומות במשמע טהורה ותלויה ואמר קרא שומרנה: וחלתה

ס) [נקמן ט: עירובין מו.], ס"פ ל"ג, ג) [בכורות ט. וש"נ], ד) מגיגה כה., ה) [נדרים יב: ע"ש מנחות עו. ופס פ"מ כר רב קיסנא], ו) מנחות עז: [פסחים לז: נדרים יב:], ז) [נקמן ז.], ח) מלה פ"ג מ"ב, ט) [סוטה ל:], י) [סוטה שם גיטין נג.], כ) [מגיגה כה.], ל) [במדבר יח], מ) [ל"ל פרסין], נ) ס"פ הספר נמי איכא, ס) הפה, ע) [ל"ל בפנין],

תורה אור השלם

1. וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קָרְבַּן תְּרוּמָה לַיהוָה לַכֹּהֵן הַזֹּרֵק אֶת דַּם הַשְּׁלָמִים לוֹ יִהְיֶה: ויקרא ז יד

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה מבריא וכו' היא שנויה. נ"ב בדף כה:

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] גמ' מאי תרומה תרומת לחמי תודה. נ"ב עי' ספר ברכת הזבח לגמ' מנחות דף עו ע"ב בד"ה הניא פליגא וכו' ודו"ק:

מוסף רש"י

בשעת הדחק. שני בצורת היו ואיכא הספק טהרות (ערובין מו.). **מאי לאחר שנזכר.** אילימא מזכר דאיתמר בפלוגתייהו הלכה כרבנן וכשנעשה המעשה לא היה זכור ועכשיו מזכר, אמאי לא אהדר עובדא (שם). **אלא.** הא דלא אהדר משום דלא איתמר הלכתא לא כמר ולא כמר. ומאי מזכר, לאחר שנזכר הרבים פליגי עליה, דהוי ליה למעבד כרבים, אמר כדי הוא רבי אליעזר לסמוך עליו בשעת הדחק ולא אהדר עובדא (שם). **מדכן.** מטהרין יינן ושמנן למזבח (חגיגה כה.). **לחמי תודה שאפאן ד' חלות.** שהיה לו לעשות ארבעים ולא עשה כי אם ארבע, אחד מכל מין (מנחות עו.). אחד ממצה ואחד מחמץ ואחד מרקיקין ואחד מרבוכה, לארבע מינין יש כהן (שם מכת"י). **והא בעינן ארבעים.** דלתרבעים חלות מיצעי ליה למיפי, עשרה מכל מין, ומשני למצוה. דמצותו שיהו ארבעים אבל מי אפשר בארבע חלות גדולות מכל מין אחת יצא (נדרים יב:). **והא בעינן אפרושי תרומה מינייהו.** דכתיב (ויקרא ז) והקריב ממנו אחד מכל קרבן תרומה, והך תרומה אמרינן דהויא אחת מעשרה (מנחות עו.) שנוטל אחד מכל מין ונאכלת לכהנים כדכתיב (ויקרא שם) לכהן הזורק את הדם לו יהיה והתעה נאכל לנעלים (מנחות שם מכת"י). **דמפריש פרוסה מכל חד וחד.** מכל אחת של ד' חלות (מנחות שם). **אחד אמר רחמנא.** אחד מכל קרבן תרומה לה' לכהן הזורק וגו', ארבעת מינין היו כה של עשר עשר חלות ומכל מין ומין נותן אחד לכהן והשאר לבעלים, וכתיב אחד שלא יתן לו פרוסה (פסחים לז:) אחד שלא משמע (מנחות שם מכת"י). **דאפרשינהו בלישייהו.** כל זמן שהן עיסה ושוב עשה החלות שלמות, דלא הוי פרוס (מנחות שם). דמכל מין ומין הפרים קודם אפיה לתרומה ואח"כ אפה לשייריס, דהשתא שקיל תרומה שלימה מכל קרבן, דאופה חלה ממה שנוטל מכל מין ומין (נדרים יב:).

תום' הרא"ש (המשך)

דאע"ג דמטמאת בספק תיעשה בטהרה. דהא בפרק הניזקין תנן גבי אשת חבר שמסיינת

וחלתה תלויה. כשעשאה בטהרה משום ספק הנולד לה לאשון: **באיזה ספק אמרו.** כלומר באיזה ספק הולרכו לומר חלתה תלויה: **בספק חלה.** בספק טומאה הנוהגת בחלה ואינה נוהגת בחולין כגון נשען כדמפרש בסמוך בטהור לבני הכנסת ואסור לתרומה ואילטריך לאשמועינן דאע"ג דלא נהגא בחולין גרידא הכא כיון דבטולין לחלה נהגא בהן: **מאי ספק חלה.** כלומר מאי קאמר: **שלא תאמר בהוכחות שנינו.** בספק טומאה מוכחת: **לגון שני שבילין.** אחד טמא ואחד טהור ספק הלך בטמא ספק הלך בטהור והא ספקא היא דמהניא בחולין הטבולין לחלה אבל טומאה שאינה מוכחת לא דהא לא אילטריך לאשמועינן דאפילו לחולין גרידא נמי מהני לאוכל חולין בטהרה הלכך מהניא נמי הכא: **אלא אפילו בנשען.** דהוי ספק טומאה שאינה מוכחת הואיל ותנן לקמן דמהניא לתרומה מהניא נמי לחולין הטבולין לחלה: **פורקין.** משאו: **טמא.** דשמא מתוך כובד המשא נשען זב על הטהור ונמלא טהור מסיטו או טהור ניסט עליו וכתיב במרכב הזב (ויקרא טו) והנושא אותם וכ"ש זב בעצמו: **וכולן.** אפי' משא כבד: **טהורין לבני הכנסת.** אוכלין חוליהן בטהרה שאין זה הסיט גמור וכל שכן שספק הוא: **וטמאין לתרומה.** מדרבנן ואפי' בספק: **וחולין הטבולין לחלה כחלה דמו.** דמהני בהו ספק נשען כחלה גמורה: **וקולה לה חלה.** שכל זמן שלא קרלה שם עליה הרי היא כחולין וטבול יום דינו כשני ואינו עושה שלישי בחולין וכשהיא קולה לא תקרא לה שם אלא מניחתה לחלה בכפישה או באנחותא הם כלים שאין להם בית קיבול כגון נסרים ואין מקבלין טומאה. ואלרכוה רבנן הני משום היכרא שלא תגע בה שוב מאחר שקרלה לה שם ודכוותה אמר בסוף פ' הניזקין (גיטין סב.). **ובתשובת רב האי ראיתי אנחותא נסרים לווחין שמנסרין הנגריס ומשפין הלווחין: ומקפה.** מקרבתה לכלי אבל העיסה שם שמלוה לתרוס מן המוקף[ח]. מוקף סמוך כמו מקיפין שתי חביות בסמ' בילה (דף לב:) וכמו אין מקיפין בבועי (חולין מו:) שמקיפין זו לזו לראות אם דומים הם בנקביהן: **שודאי מטמא חולין.** כמו משא הזב: **דודאי.** נדה ממש: **ספקה.** מעת לעת: **ולא בחולין שנעשו על טהרת תרומה.** וקס"ד הוא הדין לחולין הטבולין לחלה דהם נמי נעשין בטהרת חלה המעורבת בהן: ומשנינן חולין הטבולין לחלה חמירי מחולין שנעשו על טהרת תרומה דהכא עריבא בהו חלה אבל התם נטירותא יתירתא קביל עליה: **פחיבא.** מעורבת:

מתני'

[ח] וחלתה תלויה לא אוכלין ולא שורפין באיזה ספק אמרו בספק חלה מאי ספק חלה אביי ורבא דאמרי תרוייהו שלא תאמר בהוכחות שנינו כמו שני שבילין דהתם חולין גרידא נמי מטמו אלא בנשען [ט]דתנן [א]זב וטהור שהיו פורקין מן החמור או טוענין בזמן שמשאן כבד טמא משאן קל טהור וכולן טהורין לבני הכנסת [ב]וטמאין לתרומה וחולין הטבולין לחלה כחלה דמו [ג]והתניא [ד][ג]אשה שהיא טבולת יום לשה את העיסה וקוצה הימנה חלתה [ה] ומניחתה בכפישה או באנחותא ומקפת וקורא לה שם מפני שהוא שלישי [ד]ושלישי טהור בחולין ואי אמרת חולין הטבולין לחלה כחלה דמו הא טמיתנהו אמר אביי [ה]כל שודאי מטמא חולין גזרו על ספקו משום חולין הטבולין לחלה והאי טבול יום כיון דלא מטמא ודאי חולין לא גזרו עליו משום חולין הטבולין לחלה והא מעת לעת שבנדה דודאי מטמא חולין ולא גזרו על ספקה משום חולין הטבולין לחלה דאמר מר [ו]קבלה מיניה רב שמואל בר רב יצחק בחולין שנעשו על טהרת קדש ולא בחולין שנעשו על טהרת תרומה התם לא פתיכא בהו תרומה הכא פתיכא בהו תרומה ואיבעית אימא [ז]הנח מעת לעת [ח]דרבנן: **מתני'** [ט]רבי אליעזר אומר [י]ארבע נשים דיין שעתן בתולה מעוברת מניקה וזקינה אמר רבי יהושע אני לא שמעתי אלא בתולה אבל

[ט] [תוספתא דחלה פ"א הי"א], [ז] [זבין פ"ג מ"כ], [ג] [נ"ל מ"כ], [ד] [טבול יום פ"ד מ"כ], [ה] [נעעל ו:], [ו] [נקמן ט.], [ז] [נעעל ג.], [ח] [חלה פ"א מ"ט], [ט] מיסו בתוספתא שלפנינו נרסי' והלך מכיסו ועשה טהרות אלו ואלו מוכיחות כו' והיינו כפי' רש"י וע' רש"ל, [י] [נ"ל קנים, וכ"ה במשנה שם],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומקפת וכו' דאפילו לענין קרילת שם: (ב) בא"ד בפרק עד כמה נמי אמרינן: (ג) ד"ה והאי וכו' ובכריתא נמי קתני ושלישי טהור:

גליון הש"ם

גמ' ומניחתה בכפישה. ע"ל עמ' ע"ב במתני' דלא קתני להא וכ"ע:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' הרא"ש

שלא תאמר בהוכחות שנו. פרש"י כגון שני שבילין ספק הלך בטומאה דאפי' בחולין נמי טמא וקשה דבכל דוכתי מייתי שני שבילין לענין טהרה מיהו לפעמים דאפי' ברשות הרבים טמא לכ"ע כגון אם באו לישאל בבת אחת כדמפרש בפ"ק דפסחים (דחולין). ונראה דמיירי בההיא דתוספתא דטהרות שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהן ועשה טהרות ובא חברו והלך בשני ועשה טהרות אם אלו ואלו קיימות הרי אלו מוכיחות לטומאה ואפי' באו לישאל בזה אחר זה דחיישינן שמא יבא אחד ויאכל את שתיהם ומשום דקתני התם הרי אלו מוכיחות קרי ליה הכא בהוכחות: **אלא** בנשען. כלומר אף בספק נשען שהוא ספק חלה אמרינן חלתה תלויה ולא אמרינן כיון דבשעה שנולד ספק זה היתה חולין ונשען טהור לחולין טהורה היא. אלא כל העיסה כחלה חשבינן לה דחולין הטבולין לחלה כחלה דמו. וכ"ש בספק הנוהג בחולין דחלה תלויה. ומ' מתני' ע"כ בהוכחות איירי דאי בנשען ברישא דעד שלא גלגלה לא ניטמאת בספק נשען דאכתי לא חל עליו חלה ואמאי תיעשה בטומאה הא קא מפסיד חלת כהן. אלא ודאי בהוכחות קא איירי הלכך שרי לטמאותה קודם גלגול. אבל אם המתין מלטמא אותה עד לאחר גלגול אע"פ שנולד בה ספק קודם גלגול אסור לטמאותה. ואפי' לר' יהושע דאמר גבי חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה יניחנה במקום החורפה. הא אמרינן ספ"ק דפסחים גרמא אין בידים לא ואביי ורבא הוא דקאמרי דהך דסיפא לאו דוקא בהוכחות אלא ה"ה נמי בנשען: **משאן** כבד טמאין. משום דאי אפשר שלא יהא ניסט הזב על הטהור או הטהור על הזב. ואם הטמא הסיט את הטהור טמא כדמוכח בשבת פרק אמר ר' עקיבא עובד כוכבים ועובדת כוכבים בין שהסיטו אחרים בין אחרים שהסיטו אותם טמאין. וכן טהור שהסיט את הטמא טמא כדמוכח נמי התם ולקמן בפרק יוצא דופן דאמר' קנה בקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא. ופרש"י משום דכתיב במשכב הזב והנושא אותם וכ"ש זב עצמו. והאי טעמא פריכא הוא כדאמרינן לקמן פ' בנות כותים שעיר המשתלח יוכיחו שגורם טומאה לאחרים

בכפיה תלויה. כשעשאה בטהרה משום ספק הנולד לה לאשון: **באיזה ספק אמרו.** כלומר באיזה ספק הולרכו לומר חלתה תלויה: **בספק חלה.** בספק טומאה הנוהגת בחלה ואינה נוהגת בחולין כגון נשען כדמפרש בסמוך בטהור לבני הכנסת ואסור לתרומה ואילטריך לאשמועינן דאע"ג דלא נהגא בחולין גרידא הכא כיון דבטולין לחלה נהגא בהן: **מאי ספק חלה.** כלומר מאי קאמר: **שלא תאמר בהוכחות שנינו.** בספק טומאה מוכחת: **לגון שני שבילין.** אחד טמא ואחד טהור ספק הלך בטמא ספק הלך בטהור והא ספקא היא דמהניא בחולין הטבולין לחלה אבל טומאה שאינה מוכחת לא דהא לא אילטריך לאשמועינן דאפילו לחולין גרידא נמי מהני לאוכל חולין בטהרה הלכך מהניא נמי הכא: **אלא אפילו בנשען.** דהוי ספק טומאה שאינה מוכחת הואיל ותנן לקמן דמהניא לתרומה מהניא נמי לחולין הטבולין לחלה: **פורקין.** משאו: **טמא.** דשמא מתוך כובד המשא נשען זב על הטהור ונמלא טהור מסיטו או טהור ניסט עליו וכתיב במרכב הזב (ויקרא טו) והנושא אותם וכ"ש זב בעצמו: **וכולן.** אפי' משא כבד: **טהורין לבני הכנסת.** אוכלין חוליהן בטהרה שאין זה הסיט גמור וכל שכן שספק הוא: **וטמאין לתרומה.** מדרבנן ואפי' בספק: **וחולין הטבולין לחלה כחלה דמו.** דמהני בהו ספק נשען כחלה גמורה: **וקולה לה חלה.** שכל זמן שלא קרלה שם עליה הרי היא כחולין וטבול יום דינו כשני ואינו עושה שלישי בחולין וכשהיא קולה לא תקרא לה שם אלא מניחתה לחלה בכפישה או באנחותא הם כלים שאין להם בית קיבול כגון נסרים ואין מקבלין טומאה. ואלרכוה רבנן הני משום היכרא שלא תגע בה שוב מאחר שקרלה לה שם ודכוותה אמר בסוף פ' הניזקין (גיטין סב.). **ובתשובת רב האי ראיתי אנחותא נסרים לווחין שמנסרין הנגריס ומשפין הלווחין: ומקפה.** מקרבתה לכלי אבל העיסה שם שמלוה לתרוס מן המוקף[ח]. מוקף סמוך כמו מקיפין שתי חביות בסמ' בילה (דף לב:) וכמו אין מקיפין בבועי (חולין מו:) שמקיפין זו לזו לראות אם דומים הם בנקביהן: **שודאי מטמא חולין.** כמו משא הזב: **דודאי.** נדה ממש: **ספקה.** מעת לעת: **ולא בחולין שנעשו על טהרת תרומה.** וקס"ד הוא הדין לחולין הטבולין לחלה דהם נמי נעשין בטהרת חלה המעורבת בהן: ומשנינן חולין הטבולין לחלה חמירי מחולין שנעשו על טהרת תרומה דהכא עריבא בהו חלה אבל התם נטירותא יתירתא קביל עליה: **פחיבא.** מעורבת:

מתני'

[ח] וחלתה תלויה לא אוכלין ולא שורפין באיזה ספק אמרו בספק חלה מאי ספק חלה אביי ורבא דאמרי תרוייהו שלא תאמר בהוכחות שנינו כמו שני שבילין דהתם חולין גרידא נמי מטמו אלא בנשען [ט]דתנן [א]זב וטהור שהיו פורקין מן החמור או טוענין בזמן שמשאן כבד טמא משאן קל טהור וכולן טהורין לבני הכנסת [ב]וטמאין לתרומה וחולין הטבולין לחלה כחלה דמו [ג]והתניא [ד][ג]אשה שהיא טבולת יום לשה את העיסה וקוצה הימנה חלתה [ה] ומניחתה בכפישה או באנחותא ומקפת וקורא לה שם מפני שהוא שלישי [ד]ושלישי טהור בחולין ואי אמרת חולין הטבולין לחלה כחלה דמו הא טמיתנהו אמר אביי [ה]כל שודאי מטמא חולין גזרו על ספקו משום חולין הטבולין לחלה והאי טבול יום כיון דלא מטמא ודאי חולין לא גזרו עליו משום חולין הטבולין לחלה והא מעת לעת שבנדה דודאי מטמא חולין ולא גזרו על ספקה משום חולין הטבולין לחלה דאמר מר [ו]קבלה מיניה רב שמואל בר רב יצחק בחולין שנעשו על טהרת קדש ולא בחולין שנעשו על טהרת תרומה התם לא פתיכא בהו תרומה הכא פתיכא בהו תרומה ואיבעית אימא [ז]הנח מעת לעת [ח]דרבנן: **מתני'** [ט]רבי אליעזר אומר [י]ארבע נשים דיין שעתן בתולה מעוברת מניקה וזקינה אמר רבי יהושע אני לא שמעתי אלא בתולה אבל

[ט] [תוספתא דחלה פ"א הי"א], [ז] [זבין פ"ג מ"כ], [ג] [נ"ל מ"כ], [ד] [טבול יום פ"ד מ"כ], [ה] [נעעל ו:], [ו] [נקמן ט.], [ז] [נעעל ג.], [ח] [חלה פ"א מ"ט], [ט] מיסו בתוספתא שלפנינו גרסי' והלך מכיסו ועשה טהרות אלו ואלו מוכיחות כו' והיינו כפי' רש"י וע' רש"ל, [י] [נ"ל קנים, וכ"ה במשנה שם],

הגהות הב"ח

(א) תוס' ד"ה ומקפת וכו' דאפילו לענין קרילת שם: (ב) בא"ד בפרק עד כמה נמי אמרינן: (ג) ד"ה והאי וכו' ובכריתא נמי קתני ושלישי טהור:

גליון הש"ם

גמ' ומניחתה בכפישה. ע"ל עמ' ע"ב במתני' דלא קתני להא וכ"ע:

מוסף רש"י

הובא בסוף המסכת

תוס' הרא"ש

שלא תאמר בהוכחות שנו. פרש"י כגון שני שבילין ספק הלך בטומאה דאפי' בחולין נמי טמא וקשה דבכל דוכתי מייתי שני שבילין לענין טהרה מיהו לפעמים דאפי' ברשות הרבים טמא לכ"ע כגון אם באו לישאל בבת אחת כדמפרש בפ"ק דפסחים (דחולין). ונראה דמיירי בההיא דתוספתא דטהרות שני שבילין אחד טמא ואחד טהור והלך באחד מהן ועשה טהרות ובא חברו והלך בשני ועשה טהרות אם אלו ואלו קיימות הרי אלו מוכיחות לטומאה ואפי' באו לישאל בזה אחר זה דחיישינן שמא יבא אחד ויאכל את שתיהם ומשום דקתני התם הרי אלו מוכיחות קרי ליה הכא בהוכחות: **אלא** בנשען. כלומר אף בספק נשען שהוא ספק חלה אמרינן חלתה תלויה ולא אמרינן כיון דבשעה שנולד ספק זה היתה חולין ונשען טהור לחולין טהורה היא. אלא כל העיסה כחלה חשבינן לה דחולין הטבולין לחלה כחלה דמו. וכ"ש בספק הנוהג בחולין דחלה תלויה. ומ' מתני' ע"כ בהוכחות איירי דאי בנשען ברישא דעד שלא גלגלה לא ניטמאת בספק נשען דאכתי לא חל עליו חלה ואמאי תיעשה בטומאה הא קא מפסיד חלת כהן. אלא ודאי בהוכחות קא איירי הלכך שרי לטמאותה קודם גלגול. אבל אם המתין מלטמא אותה עד לאחר גלגול אע"פ שנולד בה ספק קודם גלגול אסור לטמאותה. ואפי' לר' יהושע דאמר גבי חבית של תרומה שנולד בה ספק טומאה יניחנה במקום החורפה. הא אמרינן ספ"ק דפסחים גרמא אין בידים לא ואביי ורבא הוא דקאמרי דהך דסיפא לאו דוקא בהוכחות אלא ה"ה נמי בנשען: **משאן** כבד טמאין. משום דאי אפשר שלא יהא ניסט הזב על הטהור או הטהור על הזב. ואם הטמא הסיט את הטהור טמא כדמוכח בשבת פרק אמר ר' עקיבא עובד כוכבים ועובדת כוכבים בין שהסיטו אחרים בין אחרים שהסיטו אותם טמאין. וכן טהור שהסיט את הטמא טמא כדמוכח נמי התם ולקמן בפרק יוצא דופן דאמר' קנה בקומטו של טהור והסיט בו את הזב טמא. ופרש"י משום דכתיב במשכב הזב והנושא אותם וכ"ש זב עצמו. והאי טעמא פריכא הוא כדאמרינן לקמן פ' בנות כותים שעיר המשתלח יוכיחו שגורם טומאה לאחרים

כהן ועוד דאפילו לא גולד לה ספק שרי לטמאותה וליכא הפסד כהן דאבר הוא ויפרים עליה ממקוס אחר אבל התם איירי בעם הארץ שלא יפרים ממקוס אחר וא"ת דבפרק הניזקין (גיטין דף סא.) תנן משאלת אשה לחברתה האשודה על הסביעית נפה וכברה כו' אבל לא תבור ותטחון עמה משאלת אשת חבר לאשת ע"ה נפה וכברה ובוררת וטוחנת עמה אבל משתטיל למים לא תגע בהם ובעי בגמרא מ"ש רישא ומ"ש סיפא אמר אביי בדמאי הקילו ומשתטיל למים דהוכשרו לא תגע בהם אף קודם ליפה רבא אמר בעם הארץ דר"מ וטומאה וטהרה דרבנן ופריך והא מדקתני סיפא משתטיל למים מכלל דרישא מיירי בלא הכשר ומאי טומאה וטהרה איכא ומשני אידי ואידי בהוכשר ורישא בטומאת חולין וסיפא בטומאת חלה ומשתטיל למים היינו ליפה וגלגול אלמא אוסר אביי ליגע כי הוכשר לברור ולטחון אף קודם גלגול וליפה אע"ג דאם הפרים קודם ליפה וגלגול לא עשה ולא כלום (וי"ל) ולדידיה נמי צריך לתרץ דהתם אסור משום הפסד כהן ונשמעתין ליכא הפסד כהן כדפרישית ולרבא דשרי לגרוס טומאה קודם גלגול אע"ג דליכא הפסד כהן צריך לתרץ אהיא דפרק רבי ישמעאל (ע"ז דף טו.) כתירוץ ראשון דהתם אסור משום משמרת תרומותי אבל בעיסה קודם גלגול לא מיקריא טבלה לחלה כיון דאם הפרים חלת קמח לא עשה ולא כלום אי נמי כמו שתירץ ר"ת שם דהתם בגיטין ליכא כי אם חשדא בעלמא אבל ההיא דאין בוצרין מיירי בודאי עושה פירותיו בטומאה ושם יש להאריך:

שלא תאמר בהוכחות שנינו. פירש"י כגון שני שבילים ספק הלך בטהור ולדבריו צריך לומר שבאו לשאול בבת אחת דאי בזה אחר זה טהורין ונראה לפרש כי ההיא דתניא בתוספתא דטהרות (פ"ו) ג' שבילין אחד טמא ואחד טהור באחד מהם ועשה טהרות[ט] והלך בשני ועשה טהרות אלו ואלו מוכיחים פירוש מוכיחים לטומאה דאיזה מהם נטהר ומשום ליפה דמוכיחים קאמר הכא בהוכחות שנינו: **וכולן טהורים לבני הכנסת.** פירש"י דקאי אמשאן כבד ואין נראה דבמשאן כבד נראה דטמא אף לחולין דאי אפשר שלא יסוט זה את זה אלא אמשאן קל קאי וכן משמע במס' זבין (פ"ג מ"ב) דקתני התם משאן קל טהורין לבני הכנסת וטמאין לתרומה והא דקתני הכא כולן טהורין לבני הכנסת אבל עניגא דטהרה דהתם קאי וא"ת דהכא קרי ליה בני הכנסת לאוכלין חולין בטהרה ובפרק פסולי המוקדשין (בכורות לו:) גבי מומי בכור קאמר דהתרתם על פי ג' בני הכנסת והתם אפילו ג' הדיוטות כשרים וי"ל דהכא נמי מזכיר בני הכנסת לגריעותא כלומר שאינם אוכלין תרומה: **ומקפת** וקורא לה שם. הכא משמע דאפילו[ח] בשעת קרילת שם צריך הקפה וקשה דאמר בסוטה פרק כשם (דף נ.) רבי אליעזר אומר חלה ניטלת מן המוקף מן הטהור על הטמא כיצד ג' עיסות אחת טמאה ואחת טהורה ואחת טמאה כדי ליטול מן המוקף והתניא סברה חולין הטבולין לחלה לאו כחלה דמו ולהכי לא אתי כבילה דהוי שני ומטמא לשיעור חלה והשתא מ"מ קשה כשיקרא לה שם חלה יהיה שלישי אלא משמע דבשעת קרילת שם יחיק מעט שיעור חלה שלא יגע בכבילה וחשיב שפיר מוקף כיון דלפני קרילת שם היתה מחוברת וי"ל דהתם מיירי כשיש הרבה מעיסה טהורה ולא שיעור חלה גרידא כדקתני ג' עיסות אחת טהורה ואחת טמאה ורוצה להפרים קצת מן הטהורה כדי לתקן עצמה ואף הטמאה הלכך כיון דחולין הטבולין לחלה לאו כחלה דמו לאו האי בילה דהוא שני מטמא העיסה הטהורה וכי יפרים ממנה חלה ויקיף לה אין בכך כלום *והא דפסקינן לקמן כר' אליעזר דאמר הסל מלרפן לחלה ולא בעי גגיעה היינו להתחייב בחלה אם לא פחות מכשיעור דהכי תנא במסכת חלה (פ"ב מ"ד) העושה עיסתו[ט] וגגעו זה בזה פטורין מן החלה עד שיסוכו ר"א אומר אף הרודה ונותן לסל הסל מלרפן וכן משמע באלו עוברין (פסחים מח:) והשתא אתי שפיר דר"א גופיה מלריך גגיעה בשעת קרילת שם בפרק כשם (סוטה דף נ.) ונכון בפסח להגיע כל המצות (בסל) כשמפרישין אחת על כולן דאין הסל מלרפן לכך ואע"ג דאמרינן בפ"ק דבילה (דף ט.) ובבכורות בפרק עד כמה (דף מ.) [ט] אמרינן תרומת חולה לארץ וכל אוכל ואוכ"כ מפרים אע"ג דאין מוקף למה שאכל כבר היינו בעיסה שנילושה יחד והיתה כבר מחוברת הקילו בתרומת חולה לארץ וכל שכן בעיסה גרידא בלא גגיעה ובלא לירוף הכלי או בלא נשיכה דנותן פחות מכבילה באמצע מלינן למימר דהיינו נשיכה:

והאי טבול יום כיון דודאי לא מטמא חולין לא גזרו עליו משום חולין הטבולין. ותימה דהכא משמע דאין שני פוסל בחולין הטבולין לחלה ובברייתא נמי קתני (ג) ובשלישי טהור בחולין משמע דכ"ש דאין שני פוסל בחולין שנעשו על טהרת תרומה כדאמר בסמוך דמשמע דקילי מחולין הטבולין לחלה ובפרק שני דחולין (דף נג:) אמרינן דשלישי נוהג בחולין שנעשו על טהרת תרומה ובפרק כשם (סוטה דף נ.) שהבאתי לעיל מוכח דשני עושה שלישי בחולין הטבולין לחלה למ"ד כחלה דמו וי"ל דטבול יום קיל טפי דאין צריך רק הערב שמש והא דתניא בברייתא דשלישי טהור בחולין היינו שלישי דטבול יום אי נמי ה"פ כיון דשלישי טהור בחולין דעלמא לא גזרו חכמים בחולין הטבולין לחלה ליטמא מטבול יום ולכך פריך מייתי טפי אנשען ולא פריך מייתי אכל שלישי דנוהג בחולין הטבולין לחלה משום דנשען נמי טומאה קלישא הוא ומטמא אפילו משא קל כדפרישית לעיל:

הנח מעת לעת דרבנן. אע"ג דנשען נמי דרבנן טומאת מעת לעת קיל טפי אאין שום ספק טומאה בשעה שעוסקת בטהרות:

לב א מיי' פ"ח מהלכות מאכלות אסורות הלכה ט:
מג ב מיי' פט"ז מהלכות טומאת אוכלין הלכה מ סמג עשין רעו:
מא ג מיי' פ"ח מהל' טומאת אוכלין הלכה יז:
מב ד מיי' פי"ח מהל' אבות הטומאה הלכה ב:
מג ה מיי' שם הלכה טו ופ"ח מהלכות בכורים הלכה י:
מד ו מיי' פ"ג מהלכות מאכלות אסורות הלכה ט:
מה ז מיי' שם פ"ד הלכה ח ופ"ט מהל' איסורי ביאה הלכה ד סמג לאוין קיא:

תוס' הרא"ש (המשך)

והוא עצמו טהור. אלא מהיקשא נפקא לן כדאמרינן בפרק רבי עקיבא מקיש משכבו לו. ועוד יש לומר ק"ו ומה משכב שאינו עושה משכב מטמא במשא. זב שעושה משכב לא כ"ש: **ובולם** טהורים. פרש"י אמשאן כבד קאי. ויש ספרים דגרסי בפ"ג דמסכת זבין משאן קל טהורים לבני הכנסת ול"ג וכולן: **לבני** הכנסת. היינו אוכלי חוליהן בטהרה. ובבכורות בפ' כל הפסולין גבי בכור שיש לו מום מובהק אמרינן דהתרתו על פי ג' בני הכנסת. כלומר הדיוטות שאינן מומחין והכא קרי להו בני הכנסת לפי שאינן אוכלי תרומה: **מקפת** וקוראה לה שם. משמע הכא דאע"פ שהפרישתה לקרות לה שם לא חשיב מוקף כיון דבשעת קריאת שם לאו מוקף הוא. וקשה מהא דאמרינן בסוטה פרק כשם גבי חלה ניטלת מן הטהורה על הטמאה כיצד שתי עיסות אחת טמאה ואחת טהורה נוטל כדי חלה מעיסה שלא הורמה חלתה ונותן פחות מכביצה באמצע. ואיכא מאן דתאני התם בביצה וקסבר אין שני עושה שלישי בחולין ומותר לגרום טומאה לחולין שבארץ ישראל הלכך העיסה ראשונה והביצה שניה ואינו חוזר ומטמא אותו כדי חלה כל זמן שאין שם חלה עליו דחולין הטבולין לחלה לאו כחלה דמו. והשתא מ"מ כשיקרא לה שם תיטמא החלה אלא ודאי יפרידה תחלה ואח"כ יקרא לה שם וקרינא ביה מוקף כיון שהיתה מוקפת לדעת שיקרא שם לאלתר אחר כך. וי"ל דלעולם צריך לקרות שם בשעת שהוא מוקף אלא שיאמר שתהא שם תרומה חל עליה לכשיפרישנה ועוד י"ל דהכא נמי חשיב מוקף אם היתה קוצה חלה ומניחתה בכפישה וקורא שם אלא חיישינן שמא תשכחנה בידה ותקרא לה שם קודם הנחתה בכפישה הלכך הזקיקוה לחזור ולהקיפה אחר שתנתן בכפישה להיכירא. א"נ הכא דמפסיק מנא לא חשיב מוקף אע"פ שהפרישתה מתחילתה לשם כך: **התם** לא פתיכא בהו תרומה. משמע הכא דחולין שנעשו על טהרת הקודש קילי מחולין הטבולים לחלה. ותימה דלעיל קתני מפני שהוא שלישי ושלישי טהור בחולין. ובפ"ק דחולין משמע דחולין שנעשו על טהרת הקודש יש בהן שלישי. וי"ל דשאני טבול יום (דשאני) דקלישא טומאתו דשמשא ממילא ערבא והאי דקאמר ושלישי טהור בחולין. בשלישי כזה קאמר. והא דפריך מינה לעיל אההיא דנשען משום (דמעשה) [דחזומרא] יתירא הוא הא דמטמאינן נשען בתרומה הלכך מסתבר ליה שאין להחמיר ולטמאות נשען בחולין הטבולין לחלה טפי מבשלישי דטבול יום: **הנח** מעת לעת דרבנן. פי' טומאה קלה משאר טומאות דרבנן:

ועי"ל דאפילו [בלא] מוקף אפשר שיועיל לירוף סל וכפרק כשם דבעי ר' אליעזר נגיעה משום דמקפיד על נגיעתו משום טומאה אין מועיל לירוף כלי וכן משמע קצת בירושלמי דאמר במסכת חלה בפ"ב דבר שהוא מקפיד על [חבורו] אין הבית מלטרף (נראה במקוס בית גרסינן כלי) אינו מקפיד על תערובתו הכלי מלרף עיסה טהורה ועיסה טמאה עשו אותם כדבר שמקפיד על תערובתו. גי':